

Bijlage 2 – Toetsingskader en beoordeling algoritme *Behandeling aanvraag Bbz-uitkering (Gripvol)*

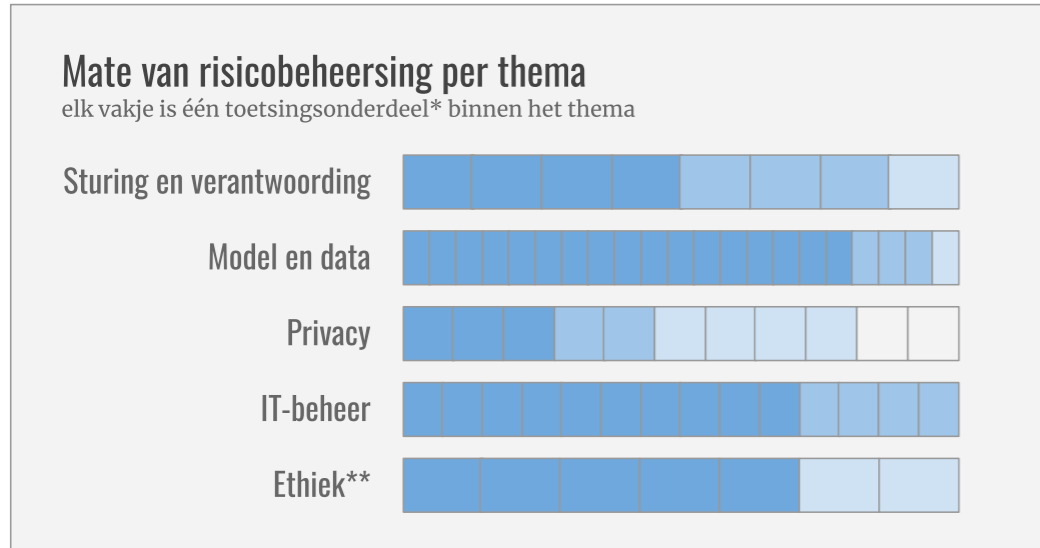

Dit figuur geeft de kern weer van het algoritme *Behandeling aanvraag Bbz-uitkering (Gripvol)*. In paragraaf 3.1.1 van het onderzoeksrapport is het algoritme uitgebreid beschreven. Het figuur toont per thema het aantal risico's waarvoor beheersmaatregelen zijn getroffen die in opzet in orde zijn om het risico af te dekken (donkerblauw), het aantal beheersmaatregelen dat het risico in redelijke of beperkte mate afdekt (normaal of lichtblauw) en het aantal risico's waarvoor geen beheersmaatregelen zijn getroffen (kleurloos).

De informatie in de onderstaande beoordelingstabellen is gebaseerd op de gegevens die het team Gripvol (van de directie WPI, gemeente Amsterdam) zijn aangeleverd en uit de gesprekken die we met hen hebben gevoerd. Deze beoordelingstabel bevat alleen informatie van vóór juli 2023. Informatie van daarna is niet meegenomen in de beoordeling. Informatie over het algoritme van na deze datum is wel meegenomen in het onderzoeksrapport.

De schriftelijke informatie die we hebben ontvangen, omvat het door het team ingevulde toetsingskader van de Rekenkamer Amsterdam en documenten, rapporten en andere relevante materialen die ons in staat hebben gesteld een gedetailleerd inzicht te krijgen in het algoritme. Daarnaast hebben we waardevolle gesprekken gevoerd met het team Gripvol om aanvullende informatie te verzamelen, standpunten te verhelderen en eventuele openstaande vragen te beantwoorden. Deze gesprekken vonden plaats op 11 januari 2023, 23 januari 2023, 16 februari 2023 en 30 maart 2023. Ook heeft het team via e-mail aanvullende informatie geleverd.

In de toelichting van de toetsingsonderdelen verwijzen we regelmatig naar specifieke documenten, gespreksverslagen of andere relevante bronnen die van invloed zijn geweest op onze beoordeling. Deze verwijzingen dienen ter ondersteuning van onze analyse en om eventuele nadere uitleg te geven over bepaalde bevindingen.

* toetsingsonderdelen die niet van toepassing zijn geacht op het algoritme zijn niet opgenomen in de figuur.

** de score voor ethiek geeft een indicatie van de mate waarin de ambtelijke organisatie aandacht heeft voor de zeven ethische principes waaraan is getoetst.

1. Risicobeheersing

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
1.01	Sturing & verantwoording	Is het doel / zijn de doelen van het algoritme vastgesteld?	Zonder eenduidigheid over het doel is geen sturing op en verantwoording over het algoritme mogelijk.	Het doel is vastgesteld in het plan van aanpak en bestaat uit: snellere besluitvorming, kostenreductie en meer uniformiteit bij de beoordeling van de levensvatbaarheid. Gebruik van de tool is niet verplicht.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Het doel is helder en voldoende gedocumenteerd in het plan van aanpak (bron: <i>Plan van aanpak Gripvol pilot.pdf</i>).
1.02	Sturing & verantwoording	Vindt er op vastgelegde (periodieke) momenten een afweging plaats van de risico's over het gebruik van het algoritme?	Zonder actueel beeld van risico's van het algoritme kan er geen goede afweging worden gemaakt of de voordelen van de toepassing van het algoritme opwegen tegen de nadelen.	We zijn voornemens om alle adviseurs binnen een periode van 24 maanden een herhaltraining voor het gebruik van Gripvol te laten volgen, zodat Gripvol op de juiste wijze gebruikt blijft worden. Daarnaast zullen we binnen 3 maanden voor het aflopen van het contract met Gripvol evalueren of de door ons gestelde doelen met de Gripvol tool worden behaald.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in redelijke mate af	De ambtelijke organisatie geeft aan voorafgaand aan het gebruik van Gripvol de mogelijke risico's van Gripvol te hebben onderzocht. Het risico van het gebruik van Gripvol werd als laag ingeschat, los van de te treffen maatregelen om risico's verder in te perken ('inherent risico'). Deze risicobeoordeling is niet gedocumenteerd. Nu de ambtelijke organisatie ervaring heeft opgedaan met Gripvol acht zij deze risico-inschatting ongewijzigd (bron: Gespreksverslag, d.d. 16 februari 2023). Gripvol is puur ter ondersteuning en de adviseurs vormen zelfstandig hun oordeel over de levensvatbaarheid van de onderneming ter onderbouwing van de beslissing over het toekennen van een Bbz-aanvraag. Voor het proces is de kennis en kunde van de adviseurs het belangrijkste. Deze is geborgd door middel van trainingen en het toepassen van het vierogenprincipe op elk besluit (bron: Gespreksverslag, d.d. 16 februari 2023). De beoordeling of een onderneming levensvatbaar is of niet, is subjectief. De Bbz geeft de gemeente daarin veel beleidsruimte, en vraagt om menselijk oordeel. De tool Gripvol objectificeert dit oordeel enigszins, omdat informatie gestructureerd wordt uitgevraagd en wordt weergegeven. De Bbz-adviseur wordt door Gripvol als het ware begeleid om alle relevante vragen te stellen. Het gebruik van Gripvol verlaagt de foutgevoeligheid van de verwerking van financiële gegevens (de adviseurs hoeven niet zelf te gaan rekenen met bijvoorbeeld Excel), en zorgt ervoor dat de adviseurs alle relevante vragen doorlopen in het aanvraagproces (bron: Gespreksverslag, d.d. 16 februari 2023).

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
1.03	Sturing & verantwoording	Beschikt de organisatie over voldoende deskundigheid, zowel kwalitatief als kwantitatief?	Zonder voldoende deskundigheid (kwalitatief en kwantitatief) is er een groter risico op fouten.	De tool wordt ingezet voor de beoordeling van de levensvatbaarheid van het bedrijf bij een bbz aanvraag. We hanteren het 4 ogen principe waarbij iedere Bbz aanvraag wordt getoetst door een andere medewerker. Dit gebeurt ook bij aanvragen waarbij Gripvol wordt gebruikt. Door het toepassen van het 4-ogen principe wordt de kwaliteit van de besluitvorming gewaarborgd.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	<p>Volgens de ambtelijke organisatie heeft elke functionaris die werkt met Gripvol training gehad voor het zelfstandig verwerken van Bbz-aanvragen en het gebruik van Gripvol (bron: Gespreksverslag, d.d. 16 februari 2023). Ook is er een werkinstructie beschikbaar (bron: 8. <i>Werkinstructie Gripvol v1.1</i>). Amsterdam hanteert een vierogenprincipe waarbij iedere Bbz-aanvraag die behandeld is door een Bbz-adviseur, wordt getoetst door een andere functionaris (sommige aanvragen waarbij het duidelijk is dat de aanvrager recht heeft op toekenning, vinden geautomatiseerd plaats, zie onderdeel 3.04). Junioren worden in het verwerken van Bbz-aanvragen ondersteund door meer ervaren collega's (waaronder de key-user), en door de leidraad die Gripvol biedt (bron: Gespreksverslag, d.d. 16 februari 2023).</p> <p>De kennis met betrekking tot de Bbz is geborgd bij Amsterdam. Gripvol heeft ook veel kennis over de Bbz, omdat de twee oprichters voorheen zelf Bbz-adviseur waren. Gripvol wordt gebruikt om doorlooptijden van Bbz-aanvragen te verminderen. De technische kennis over het algoritme ligt bij Gripvol BV en bij softwaredeveloper Label305. Uit de Service Level Agreement van Gripvol (bron: 7. <i>Service Level Agreement Gripvol Adviestool.pdf</i>) blijkt dat Gripvol op werkdagen tussen 09.00 en 16.30 uur telefonisch en per mail te bereiken is voor ondersteuning aan de Bbz-adviseurs.</p>
1.04	Sturing & verantwoording	Is het complete lifecycle management-proces rondom het algoritme gedocumenteerd?	Een incompleet beeld op de lifecycle van het algoritme bemoeilijkt sturing en beheersing.	Met de kennis van nu zijn verschillende fases van de lifecycle voor een algoritme doorlopen en in verschillende documenten vastgelegd. Het Plan van aanpak is opgesteld voor een pilot met Gripvol. De pilot is positief geëvalueerd, waarna is besloten om een abonnement voor de Gripvol tool af te sluiten. De werkwijze voor het gebruik van de tool is vastgelegd in werkinstructies.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in beperkte mate af	<p>Uit de beantwoording van onze vragen, en de door de ambtelijke organisatie aangeleverde documentatie, blijkt dat er in verschillende fases van de levenscyclus van het algoritme aandacht is besteed aan belangrijke beslissingen en afwegingen. Deze beslissingen en afwegingen zijn alleen niet altijd voldoende gedocumenteerd.</p> <p>Collegebesluiten, besluiten door individuele wethouders en besluiten door de directie of het managementteam ontbreken over het starten van een pilot of de inzet van Gripvol. De ambtelijke organisatie heeft in het gesprek met ons op 30 maart 2023 de vraag gesteld of het college over alle algoritmen een besluit moet nemen. De verwachting van de ambtelijke organisatie is dat als het college een besluit zou moeten nemen over elk algoritme, dit zou leiden tot vertraging in de uitvoering en daarmee een goede dienstverlening in de weg zou staan. Volgens het beheerskader voor algoritmen van Amsterdam (d.d. januari 2022) is het college verantwoordelijk voor het toepassen van algoritmen. De individuele wethouders (vakportefeuillehouders) zijn verantwoordelijk voor de betrouwbaarheid van het algoritme en zijn verantwoordelijk voor het ter besluitvorming voorleggen van algoritmen met een hoog risico aan het college. Voor wat als 'hoog-risico' wordt gezien, verwijst het college naar de concept-Europese AI-wet (Annex III). Algoritmen die helpen bij het beoordelen van toegang tot bijstand vallen hieronder (lid 5). Onder de Europese definitie van 'AI' vallen ook rule-based systemen/algoritmen (NB Deze concept-Europese verordening is in juni 2023 nog niet vastgesteld).</p> <p>(bron: Gemeente Amsterdam, <i>Taken en verantwoordelijkheden bij het gebruik van Algoritmen door de gemeente Amsterdam</i>, januari 2022).</p> <p>Het proces van het ontstaan van een behoefte tot het overgaan tot inkoop is niet gedocumenteerd. De behoefte aan Gripvol ontstond tijdens de crisissituatie rondom corona, waarbij er een groot beslag werd gelegd op de ambtelijke capaciteit met het verwerken van Tozo-aanvragen.</p> <p>Uit de aanvraag om te mogen afwijken van de gemeentelijke inkoopregels (bron: 20220620 <i>Afwijkingsaanvraag inkoopregels Gripvol (met reactie LBICT) getekend.pdf</i>) blijkt dat ten tijde van corona een werkgroep met medewerkers van de afdeling Ondersteuning ondernemers, onder begeleiding van Accenture, een advies uitgebracht heeft over het efficiënter inrichten van het behandelproces van de Bbz-aanvragen. Het gebruik van een applicatie als Gripvol werd onder andere geadviseerd. In afwijking op reguliere aanbestedingsprocedures werd Gripvol ingezet als pilot van juli 2021 tot en met juli 2022. Uiteindelijk is er geen make-or-buybesluit vastgelegd. De pilot werd als een succes gezien, zo blijkt onder andere uit de afwijkingsaanvraag. In april 2022 is de afwijkingsaanvraag door de lead-buyer behandeld en is het contract met Gripvol voor twee jaar verlengd.</p>

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
1.05	Sturing & verantwoording	Zijn de rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden in het proces rondom het algoritme beschreven (inclusief eigenaarschap)?	Onduidelijkheid over rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden creëert risico's	Dit is de beschreven in de overeenkomst Gripvol adviestool. Binnen de afdeling ondersteuning ondernemers is een contactpersoon aangewezen die contact onderhoud met Gripvol als er vragen zijn of storingen optreden. Daarnaast is het applicatie eigenaarschap voor Gripvol belegd bij de Product Owner van team 4 uit de Opgaverealisatietrein WPI en de applicatie Gripvol is in beheer genomen door het I-domein. In de applicatie Blue Dolphin (applicatiemanagement) is het applicatie eigenaarschap en het beheer vastgelegd.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in redelijke mate af	Uit de getroffen beheersmaatregel en de aangeleverde documentatie (bron: 2. <i>Overeenkomst Gripvol Adviestool - gemeente Amsterdam signed both parties.pdf</i>) blijkt dat de rolverdeling tussen Amsterdam en Gripvol naar behoren is vastgelegd. Ook de rolverdeling tussen Gripvol en softwaredeveloper Label305 is vastgelegd in een overeenkomst (bron: 2018-0525- <i>Gripvol Adviesplatform - Gripvol Technologie.pdf</i>). We hebben geen documentatie ontvangen waaruit de interne rolverdeling in het proces van Bbz-aanvragen is vastgelegd.
1.06	Sturing & verantwoording	Is er een overeengekomen en vastgelegde aanpak voor het monitoren van de kwaliteits- en prestatiedoelstellingen voor het algoritme?	Prestatiedoelstellingen en kwaliteitsdoelstellingen zijn niet meetbaar of bespreekbaar als er geen aanpak is.	De prestatiedoelstellingen zijn beschreven in de overeenkomst Gripvol adviestool.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in redelijke mate af	Amsterdam heeft met het tijdelijk afnemen van Gripvol in de vorm van een pilot de functionaliteiten van Gripvol getest alvorens te besluiten om Gripvol voor een langere periode af te nemen (bron: 4. <i>Gripvol Pilot Evaluatie.pdf</i>). Uit de evaluatie blijkt dat er 'Objective Key Results' (inhoudelijke prestatiedoelstellingen) zijn gehanteerd om te kijken of de pilot succesvol zou zijn (pagina 3). In de overeenkomst tussen Gripvol en Amsterdam zijn prestatiedoelstellingen gesteld ten aanzien van de beschikbaarheid van de adviestool. Er zijn geen prestatiedoelstellingen opgenomen ten aanzien van de inhoudelijke prestaties van Gripvol.
1.07	Sturing & verantwoording	Zijn bij uitbesteding van onderdelen of activiteiten met betrekking tot het algoritme afspraken met betrokken externe partijen gemaakt en vastgelegd?	Afhankelijkheid van externe deskundigen die na het ontwikkelen van het algoritme met de betreffende kennis en ervaring weggaan, waardoor continuïteit en beheersing daarna niet meer gewaarborgd is.	Zie de toelichting op het oordeel voor de door de ambtelijke organisatie getroffen beheersmaatregelen	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	De gemeente Amsterdam heeft afspraken gemaakt met Gripvol. Deze afspraken zijn vastgelegd in de overeenkomst met Gripvol BV. De eigendom van data en een exitstrategie (plan en scenario) maken geen onderdeel uit van de overeenkomst. Wel zijn de <i>Gemeentelijke inkoopvoorwaarden bij IT</i> van de gemeente Amsterdam (GIBIT) van toepassing verklaard op de overeenkomst en heeft Gripvol BV aangegeven de GIBIT te accepteren. Op basis het GIBIT dient Gripvol mee te werken aan een eventuele exit. Het eigenaarschap van de webapplicatie en code ligt bij Gripvol BV.

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
1.08	Sturing & verantwoording	Wordt het algoritme op periodieke basis gemonitord? Je kunt hierbij denken aan monitoring op beschikbaarheid, prestaties/kwaliteit, en of het algoritme voldoet aan actuele wet- en regelgeving.	Zonder monitoring is er geen beheersing mogelijk.	- De Gripvol Adviestool is een webapplicatie. Wij hebben diverse technische monitoringsinstrumenten om beschikbaarheid van het systeem te bewaken. - Compliance controles inzake wet-, en regelgeving worden periodiek uitgevoerd als onderdeel van onze ISMS jaarplanning. Deze controles zien echter niet op "het algoritme" nu de Gripvol Adviestool een simpele beslisboom structuur kent zonder dat er sprake is van daadwerkelijke algoritmische analyse van gebruikersdata, profilering van (natuurlijke) personen en/of geautomatiseerde besluitvorming. - Tijdens bijeenkomsten met opdrachtgevers wordt de werking (prestaties/kwaliteit) behandeld. Er vindt minimaal jaarlijks een afzonderlijke bijeenkomst plaats met een opdrachtgever. Tenslotte is bijsturing ook mogelijk op basis van input vanuit de supportdesk.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit de overeenkomst tussen de gemeente Amsterdam en Gripvol; de SLA (bron: <i>7. Service Level Agreement Gripvol Adviestool.pdf</i>) het ISMS-beleid (bron: <i>ISMS Handboek – Informatie Technologie & Beveiliging – Gripvol Technologie.pdf</i>) en de getroffen beheersmaatregel blijkt dat Gripvol meerdere technische monitoringsinstrumenten en beheersmaatregelen inzet om de beschikbaarheid van het systeem te bewaken. Indien het Bbz wijzigt, pas Gripvol BV het algoritme aan. Jaarlijks wordt de werking van Gripvol behandeld en geëvalueerd door Gripvol BV en de gemeente Amsterdam in een gezamenlijke bijeenkomst. De werking van Gripvol is reeds vastgesteld; door Gripvol zelf in termen van functionaliteit, en door de gemeente Amsterdam met de pilot. De adviseurs zijn dankzij trainingen zelfstandig in staat om de output van Gripvol te controleren op juistheid tijdens gebruik, mede dankzij de gebruikershandeling (bron: <i>8. Werkinstructie Gripvol v1.1.pdf</i>). Monitoring op privacywetgeving is belegd bij een privacy-officer van Amsterdam.
2.01	Model & Data	Is het doel van het algoritme duidelijk geformuleerd en is dat geoperationaliseerd in bruikbare aspecten in het kader van te gebruiken model en data?	Algoritme functioneert niet in lijn met geformuleerde doelstellingen, of ondersteunt niet het beoogde onderdeel van de bedrijfsvoering.	Onze development werkwijze is gestoeld op een Agile werkwijze/methode. Dit maakt dat er continue verbetering is gebaseerd op een initieel ontwerp van de applicatie. In dit initiële ontwerp is gericht op functionaliteit van de Gripvol Adviestool applicatie. Hierbij is niet expliciet uitgegaan van "een doel van het algoritme". Voor een toelichting waarom dit ontwerp hier geen rekening mee heeft gehouden zie kolom N.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit de overeenkomst tussen Gripvol en Label305 (bron: <i>2018-0525- Gripvol Adviesplatform.pdf</i>) blijkt dat er initieel een 'Minimal Viable Product' (MVP) is ontworpen, waarna de applicatie steeds verder is ontwikkeld aan de hand van ervaringen met Bbz-specialisten in de praktijk. Het MVP diende te voldoen aan een set vooraf vastgestelde functionaliteiten die aansluiten bij de verwerking van Bbz-aanvragen. Uit de getroffen beheersmaatregel bij 1.08 blijkt dat Gripvol minimaal jaarlijks met opdrachtgevers zoals de gemeente Amsterdam aan tafel zit om feedback over de functionaliteiten op te halen.
2.02	Model & Data	Delen de eigenaar, ontwikkelaar en gebruiker het doel / de doelen van het algoritme?	Zonder gedeeld beeld van de doelstellingen is er een groter risico op fouten en/of verschillen in interpretatie.	Tussen opdrachtgever (Gripvol Technologie) en opdrachtnemer (Label305) is een overeenkomst welke het development proces/beleid bepaald. In dit proces is een Ontwikkeling en Acceptatie fase opgenomen. Alvorens ontwikkelde software wordt doorgezet naar productie is er altijd afstemming tussen Gripvol Technologie en haar development partner (Label305). Zodoende wordt voorkomen dat er fouten of verschillende interpretaties ontstaan ten aanzien van de werking van het systeem (en gebruik algoritme). Tenslotte geldt ten aanzien van alle ontwikkel activiteiten dat de acceptatie door Gripvol Technologie een vereiste stap in het proces is, dit besluit van Gripvol Technologie is daardoor leidend tijdens development.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit de evaluatie van de pilot, de overeenkomst tussen Gripvol en Label305 en de afwijkingaanvraag blijken gelijke doelen, namelijk het gemakkelijker en efficiënter maken van Bbz-aanvragen. Ook blijkt uit de gesprekken tussen ons, de gemeente Amsterdam en Gripvol dat gelijke doelen onderschreven worden.
2.03	Model & Data	Is het algoritme uitlegbaar en heeft er een afweging plaatsgevonden tussen de uitlegbaarheid van het model en de prestatie van het model?	Niet of slecht uitlegbare toepassing van algoritmes beperkt de transparantie en kan tot gevolg hebben dat een bestuursrechtelijk besluit geen stand houdt.	Ja het model is uitlegbaar. Het model is namelijk gebaseerd op een beslisboom waarbij aandachtspunten benoemd op basis van gegeven multiple choice antwoorden en deze invoer vergelijkt met opgestelde randvoorwaarden. Omdat dit model relatief eenvoudig is (zie wederom kolom N) heeft Gripvol Technologie geen afweging hoeven te maken tussen enerzijds uitlegbaarheid en anderzijds werking/prestatie.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit de getroffen beheersmaatregel, de gegeven demonstratie van Gripvol en de gesprekken die zijn gevoerd, blijkt dat er expliciet is gekozen voor een relatief eenvoudig model dat de wettelijke vereisten vanuit de Bbz volgt, goed uitlegbaar en inzichtelijk is. Uit de gegeven demo komt naar voren dat de resultaten helder blijken uit de gegeven input en dat resultaten eenvoudig reproduceerbaar zijn.

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
2.04	Model & Data	Zijn de gemaakte overwegingen van het ontwerp en de implementatie vastgelegd?	Het is niet meer te herleiden waarom welke keuzes zijn gemaakt in ontwerp en implementatie.	Ja, zie hiervoor ook antwoorden op de vragen 2.01 en 2.02. Door een gezamenlijke bepaling van vereiste functionaliteiten (werking van de applicatie en onderliggende beslisboom structuur) is er altijd duidelijkheid voor alle partijen inzake de beoogde werking en doelen.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in redelijke mate af	<p>Uit de gesprekken met Gripvol en de gemeente Amsterdam blijkt dat er ruime kennis aanwezig is bij het team over de gemaakte overwegingen van het ontwerp en de implementatie ervan. Met betrekking tot de implementatie zijn deze overwegingen niet volledig herleidbaar.</p> <p>Ontwerp Over het ontwerp van Gripvol is voldoende documentatie aanwezig waarin overwegingen van het ontwerp zijn vastgelegd. In de Secure development policy van Label305 is het algemene beleid met betrekking tot het ontwikkelen van applicaties (zoals en waaronder Gripvol) vastgelegd. Ook bevat de overeenkomst tussen Gripvol en Label305 informatie over de overwegingen met betrekking tot het ontwerp.</p> <p>Implementatie De overwegingen met betrekking tot de implementatie van Gripvol zijn gedeeltelijk achteraf te herleiden uit de afwijkingaanvraag en de evaluatie. De gemaakte overwegingen bij implementatie zijn echter niet vooraf vastgelegd en niet volledig herleidbaar.</p>
2.05	Model & Data	Is er documentatie die het ontwerp en de implementatie beschrijft?	Geen continuïteit van het proces/uitvoering van werkzaamheden doordat documentatie ontbreekt.	Deels. Onderdeel van ons (secure) development beleid is dat "code hygiëne" voorschriften bepalen dat code leesbaar dient te zijn. Dit maakt dat aanvullende ontwerp documentatie niet is opgesteld. Wel wordt er als onderdeel van de development planning gewerkt met zogenaamde "mock-ups" die de te ontwikkelen applicatie en functionaliteit beschrijven. Tenslotte is er inzake implementatie een OTAP proces geïmplementeerd. Dit maakt dat er altijd testing en acceptatie fasen doorlopen dienen te worden alvorens nieuwe applicatie iteraties worden gepubliceerd.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in redelijke mate af	<p>Er is documentatie die het ontwerp en de implementatie beschrijft, maar deze is niet volledig.</p> <p>Ontwerp Uit de aangeleverde documentatie (bronnen: <i>Overeenkomst Gripvol en Label305</i>, de SLA, <i>Schematische weergave - Gripvol Adviestool.png</i>; het secure web-development beleid) blijkt dat het ontwerp voldoende is vastgelegd. De keuzes in het ontwerp komen hoofdzakelijk voort uit het Bbz.</p> <p>Implementatie Keuzes met betrekking tot de implementatie van Gripvol in Amsterdam zijn achteraf beschreven in de afwijkingaanvraag. Een initieel besluit voor het inzetten van de pilot ontbreekt.</p>
2.06	Model & Data	Is het model (code en werking) gepubliceerd en beschikbaar voor belanghebbenden? In hoeverre zijn de gebruikte data of een beschrijving daarvan gepubliceerd en beschikbaar voor belanghebbenden?	Ontbreken transparantie voor burgers/bedrijven/stakeholders.	<p>Nee, het model (code en werking) is geclassificeerd als vertrouwelijke informatie. Dit maakt dat deze informatie niet door ons is gepubliceerd. De werking van het model is daarnaast een unique selling point voor de applicatie, dit maakt dat wij geen open-source applicatie ontwikkelen en onze code repositories openstellen voor derden.</p> <p>Wel is het zo dat in overleg met belanghebbenden (met name klanten/gebruikers) kan worden bepaald dat toegang tot (of inzicht in de werking van) het model wordt verschaft. Dit wordt echter op aanvraag gedaan en de uitwerking hiervan is casuïstisch.</p>	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	<p>De code van Gripvol is niet gepubliceerd en niet beschikbaar voor belanghebbenden, vanuit de overweging dat Gripvol BV de eigenaar van de code is en deze code behoort tot de bedrijfsgeheimen van Gripvol BV. De werking van Gripvol is eveneens niet openbaar. Het algoritme is niet vermeld in het verwerkingsregister (zie ook onze toelichting bij onderdeel 3.01). Het gebruik van Gripvol wordt niet standaard aangekaart bij belanghebbenden bij bespreking van de aanvraag of in het besluit. Op de website van Gripvol (www.gripvol.nl) staat wel openbare informatie over Gripvol. Het algoritme stond voor en gedurende ons onderzoek voor een lange tijd niet in het algoritmeregister. In het gesprek van 30 maart 2023 heeft de ambtelijke organisatie aangegeven dat Gripvol zal worden opgenomen in het algoritmeregister. Sinds 26 april 2023 is het algoritme Gripvol vermeld in de privacyverklaring van het proces Bijstandsuitkering ondernemers. Sinds 26 mei 2023 is het algoritme vermeld in het Amsterdamse algoritmeregister. Hierin zijn onder andere een beschrijving van de werking van het algoritme en de gebruikte data opgenomen. Hieronder gaan we in op het proces van registratie in het register.</p> <p>Ten tijde van ons onderzoek is de ambtelijke organisatie gestart met registreren van het algoritme in het algoritmeregister (januari 2023). Dit blijkt ingewikkeld, omdat het format voor het algoritmeregister niet duidelijk is, op voorhand niet bekend was dat de beschrijving gericht moest zijn op de inwoners in plaats van op de gemeentelijke organisatie en het onduidelijk was wie binnen de ambtelijke organisatie verantwoordelijk is voor het aanleveren van de benodigde informatie en het registreren van het algoritme in het register. In overleg met het stedelijk algoritmeteam paste de ambtelijke organisatie de beschrijving aan. Eind april 2023 heeft de ambtelijke organisatie aangegeven dat de registratie van het algoritme in het register nog steeds traag verloopt in verband met het aantal functionarissen dat naar de teksten moet kijken alvorens deze gepubliceerd kunnen worden. Op 5 mei 2023 heeft de ambtelijke organisatie aangegeven dat de teksten voor het Amsterdamse algoritmeregister zijn geredigeerd door het stedelijk algoritmeteam, en dat het op het moment van schrijven (5 mei 2023) voor een laatste interne bewerking voorlag. Hierna zouden de teksten worden aangeleverd voor een check op copyright en een akkoord voor de directeur WPI.</p> <p>Op 26 mei 2023 is het algoritme opgenomen in het Amsterdamse algoritmeregister.</p>

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
2.07	Model & Data	Wordt er voldaan aan de transparantie-eis uit de AERIUS uitspraak, dat de gemaakte keuzes, gebruikte gegevens en aannames uit eigen beweging volledig, tijdig en op passende wijze openbaar moeten worden gemaakt? (Wanneer algoritmen een rol spelen bij besluitvorming.)	Besluiten zijn onvoldoende gemotiveerd en niet transparant.	Ja. Gemaakte keuzes (wel of geen toekenning) zijn gebaseerd op de invoer en afgegeven signalen. Beide elementen zijn terug te vinden in de output ("adviesrapport" of "levensvatbaarheidsonderzoek") van de Gripvol Adviestool. Zodoende is het voor een gemeente altijd uitlegbaar waar de beslissing op is gebaseerd.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in beperkte mate af	<p>De rapportage uit Gripvol (waarin de gemaakte keuzes, gebruikte gegevens, en aannames inzichtelijker worden) wordt soms, maar niet altijd, toegevoegd aan het primaire besluit. Het is aan de adviseur of hij het rapport deelt met de aanvrager; het MT schrijft het verstrekken van de rapportage ten tijde van het onderzoek niet voor. Bovendien wordt in het Bbz-besluit geen melding gemaakt dat gebruik is gemaakt van Gripvol. We hebben één afwijzend besluit beoordeeld, dat gebaseerd is op een Bbz-rapportage. Daarbij valt op dat er in het besluit wordt gesteld dat de onderneming niet levensvatbaar is, omdat de verwachting is dat de aanvrager in de toekomst te weinig inkomsten zal hebben om aan de zakelijke en privélasten te voldoen. Het besluit heeft in die zin een vrij weinig gedetailleerde motivering. De onderliggende rapportage uit Gripvol bevat een veel uitgebreidere motivering. In het gesprek van 30 maart 2023 heeft de ambtelijke organisatie aangegeven dat het Bbz-besluit in oktober 2023 zal worden gestandaardiseerd met aanvullende eisen aan de inhoud van het besluit. Bovendien zal de aanvrager vanaf dat moment de achterliggende rapportage (van Gripvol) digitaal kunnen ontsluiten.</p> <p>Of de rapportage onderdeel uitmaakt van de beslissing op bezwaar is aan de individuele bezwaarbehandelaar zelf (bron: Gespreksverslag, d.d. 16 februari 2023).</p> <p>Het is denkbaar dat het gebruik van Gripvol besluiten beter replicerbaar en transparanter kan maken, aangezien Bbz-adviseurs door het gebruik van Gripvol worden aangemoedigd om alle relevante vragen te behandelen en omdat de rapportage de onderbouwing van de levensvatbaarheid van de onderneming inzichtelijk maakt. Het gebruik van Gripvol is echter niet voorgeschreven; medewerkers mogen ook een andere werkwijze hanteren om tot het Bbz-besluit te komen.</p>
2.08	Model & Data	Zijn de verschillende stakeholders/eindgebruikers van het algoritme betrokken in het ontwikkelproces?	Te eenzijdige inbreng vergroot kans op fouten en niet voldoen aan doelen en aan wet- en regelgeving.	Ja. Er is een focusgroep opgesteld bestaande uit diverse klanten/gebruikers van de Gripvol Adviestool. Deze focusgroep bespreekt periodiek ervaringen van gebruikers en wensen ten aanzien van de werking van de applicatie. Zodoende worden (naast interne stakeholders) ook externe stakeholders (eindgebruikers) betrokken bij het ontwikkelproces.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	<p>Uit de getroffen beheersmaatregel en de bijgeleverde documentatie (bron: <i>Focusgroep bijeenkomst Menso - Gem Emmen, Coevorden en Borger-Odoorn - Gripvol Technologie.pdf</i>) blijkt dat verschillende eindgebruikers zijn betrokken bij het ontwikkelproces. De overeenkomst met de gemeente Amsterdam volgde na het afsluiten van de ontwikkeling van het model, dus het is begrijpelijk dat de gemeente Amsterdam hier niet betrokken bij is geweest. Deze getroffen beheersmaatregelen zijn daarmee in opzet op orde om het risico af te dekken.</p> <p>Uit de getroffen beheersmaatregel en de documentatie blijkt niet dat (verschillende groepen) burgers betrokken zijn geweest in het ontwikkelproces. De Gripvol rapportage wordt in de praktijk regelmatig gebruikt om het Bbz-besluit te nemen en dient mogelijk ook als motivering van dat besluit. Vanuit het gebruikersperspectief is het zinvol om ook burgers te betrekken bij het ontwikkelproces.</p>
2.09	Model & Data	Welke controles zijn toegepast om de aansluiting te maken tussen de invoer (data) en de uitvoer (resultaat) om zo de juistheid en volledigheid van de verwerking te garanderen?	Werking niet volgens vooraf vastgestelde opzet en werking.	Onderdeel van ons development proces zijn geautomatiseerde tests die werking van het applicatie onderdelen (berekeningen) verifieert na wijzigingen als gevolg van development activiteiten. Hierbij wordt een standaard invoer (fictieve test data) gebruikt om de juiste werking van het model te toetsen. Daarnaast worden deze tests ook handmatig uitgevoerd door Gripvol Technologie als onderdeel van de acceptatie fase van het development proces.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit de getroffen beheersmaatregel en bijbehorende documentatie blijkt dat Gripvol geautomatiseerde tests met fictieve data uitvoert om bepaalde berekeningen in de applicatie te verifiëren voor livegang van wijzigingen aan de webapplicatie. Bovendien blijkt uit de getroffen beheersmaatregel dat Gripvol BV handmatige testen uitvoert als onderdeel van de acceptatiefase van het developmentproces. Daarnaast blijkt uit de demonstratie dat het altijd mogelijk is voor Bbz-adviseurs om de financiële berekeningen in de webapplicatie te controleren.

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
2.10	Model & Data	Wordt het model periodiek geactualiseerd in lijn met actuele wet- en regelgeving?	Model is ontwikkeld op basis van regelgeving van jaar t-1, en wordt ingezet in jaar t. De regelgeving (grenswaarden, bedragen) kan ondertussen veranderd zijn of bepaalde bepalingen zijn niet meer geldig.	Ja, het model (randvoorwaarden binnen de beslisboom) worden elke zes maanden geüpdatet om ervoor te zorgen dat deze in overeenstemming zijn met de wet-, en regelgeving waarop beslissingen (en dus signalen) gebaseerd dienen te worden.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit de getroffen beheersmaatregel en het gesprek van 16 februari 2023 blijkt dat Gripvol wordt geüpdatet aan de hand van de veranderende normen uit het Bbz en aan de AVG.
2.11	Model & Data	Hoe is de kwaliteit van de data gewaarborgd (trainings-, test- en/of validatiedata)? <i>Zie opmerking bij deze cel voor definities.</i>	Onjuiste manier van training/testing kan leiden tot overfitting en/of underfitting en/of bias.	Zie de toelichting op het oordeel voor de door de ambtelijke organisatie getroffen beheersmaatregelen	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in redelijke mate af	Omdat Gripvol geen machine learning model betreft, maar een relatief eenvoudig rule-based model, kan er geen sprake zijn van under- of overfitting. Voor het testen van aansluiting tussen input en output gebruikt Gripvol fictieve (test)data (zie 2.09). De kwaliteit van deze data is niet bij ons bekend. De kwaliteit van de inputdata is ook relevant voor de kwaliteit van de resultaten van het model. Er vinden geen controles plaats op de kwaliteit van de inputdata. Er zijn ook geen geautomatiseerde invoercontroles. De Bbz-adviseur is zelf verantwoordelijk voor het invullen van de vragen en de financiële gegevens in de webapplicatie. Fouten met betrekking tot de input zijn wel bij het invullen en in de rapportage te herkennen door de Bbz-adviseur (in de output).
2.12	Model & Data	Wordt er gewaarborgd dat er geen bias wordt gecreëerd door keuzes met betrekking tot het model ?	Het model creëert onwenselijke systematische afwijking voor specifieke personen, groepen of andere eenheden (bias).	Gripvol volgt strikt de voorwaarden vanuit de Bbz en bevat een gestandaardiseerde rekenmodule om de levensvatbaarheid inzichtelijk te maken. Gripvol legt de adviseur de relevante vragen voor die voortkomen uit de Bbz. Er is gekozen voor een model waarbij de adviseur zelf de vrijheid heeft om het advies van Gripvol over te nemen of niet.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Een bias is een onwenselijke systematische afwijking voor specifieke personen, groepen of andere eenheden. Om bias als gevolg van keuzes met betrekking tot het model te voorkomen, volgt Gripvol in de vraagstellingen en voorwaarden het Bbz. Op deze manier is de Bbz-adviseur geholpen bij het systematisch verwerken van alle relevante (financiële) informatie. Het risico op bias ligt in dit geval vooral bij de mens, of bij de Bbz. De beoordeling of een onderneming levensvatbaar is of niet, is namelijk subjectief. Het Bbz geeft de gemeente daarin veel beleidsruimte, en vraagt om een subjectief oordeel. De tool Gripvol objectificeert dit oordeel enigszins, omdat informatie gestructureerd wordt uitgevraagd en wordt weergegeven. De adviseur wordt door Gripvol als het ware begeleid om alle relevante vragen te stellen. In het oordeel van de Bbz-adviseur kan bias dan nog een rol spelen, bijvoorbeeld ten opzichte van bepaalde branches of het niet-beheersen van de Nederlandse taal, terwijl dit voor de uitoefening van de onderneming wel een noodzakelijke voorwaarde is. Dit risico wordt in opzet verminderd door middel van training van Bbz-adviseurs en het vierogenprincipe. We hebben niet onderzocht of er in de trainingen en bij het vierogenprincipe ook aandacht is voor het onderkennen van een mogelijke bias. Gripvol BV stelt dat er vanwege deze beheersmaatregelen vanuit het model zelf geen risico op bias is.
2.13	Model & Data	Wordt er gewaarborgd dat de data geen onwenselijke systematische afwijking (bias) bevat?	Er zit onwenselijke systematische afwijking (bias) in de data.	De data wordt door de Bbz-adviseur zelf ingevoerd in Gripvol. Deze data is verkregen door de aanvrager zelf. Er wordt geen data gekoppeld. Er wordt wel branche-informatie opgehaald bij de KvK, om de Bbz-adviseur een beter beeld te geven van de economische situatie van de branche. Ook deze data wordt verder niet gekoppeld.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Om te voorkomen dat de gebruikte data geen bias bevat, wordt de gebruikte data ingevoerd in Gripvol door de Bbz-behandelaar. Deze data zijn (bijna) volledig afkomstig van de ondernemer (aanvrager) zelf (bijvoorbeeld antwoord op vragen, info over financiële situatie en privéopnamen). Het risico op bias in deze data is laag of zelfs niet aan de orde, omdat de data immers in principe representatief zouden moeten zijn voor (de situatie van) de aanvrager. Er wordt daarnaast door Gripvol branche-informatie opgehaald vanuit de Kamer van Koophandel, op basis van een SBI-code die de ondernemer zelf opgeeft. De branche-informatie wordt enkel beschikbaar gesteld aan de Bbz-adviseur ten behoeve van het advies. De data wordt niet gekoppeld aan andere data.
2.14	Model & Data	Zijn training-, test- en validatiedata gescheiden verwerkt? <i>NB Niet van toepassing indien er niet gebruikt is gemaakt van training-, test- en/of testdata</i>	Als er niet wordt gescheiden tussen training-, test- en validatiedata, dan is er sprake van overfitting en kan het model niet gebruikt worden voor nieuwe observaties	N.v.t.	n.v.t.	Het risico is niet van toepassing, omdat het een rule-based model betreft. Er is geen gebruik gemaakt van trainingsdata. Er is wel gebruikgemaakt van fictieve test-/validatiedata; zie ook onze toelichting bij de beoordeling van onderdeel 2.11.

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
2.15	Model & Data	Zijn de gebruikte data representatief voor de toepassing?	Het gebruik van niet-representatieve data introduceert bias in het model.	Zie de toelichting op het oordeel voor de door de ambtelijke organisatie getroffen beheersmaatregelen	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	In theorie is het mogelijk dat bepaalde branchedata niet representatief zijn voor de ondernemer/aanvrager in kwestie. De Bbz-adviseur vult zelf de branchecode (SBI-code) in. De tool Gripvol geeft vervolgens informatie over de betreffende branche weer op het scherm, en in de rapportage. Het is aan de Bbz-adviseur om deze branche-informatie te duiden op basis van professional judgement.
2.16	Model & Data	Heeft de gemeente volledige controle en beheersing (eigenaarschap) over de gebruikte data voor het model?	Afhankelijkheid van derden met betrekking tot gebruikte data.	Zie de toelichting op het oordeel voor de door de ambtelijke organisatie getroffen beheersmaatregelen	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	De gemeente Amsterdam heeft voldoende controle en beheersing over de gebruikte data voor het model. Uit het gesprek van 16 februari 2023 en de contractvoorwaarden blijkt dat Amsterdam de eigenaar is van de data die het heeft opgehaald bij de aanvrager en de data die aan de rapportage is toegevoegd (inclusief de beantwoorde vragen). De branche-informatie is afkomstig van de KvK. Die informatie maakt wel onderdeel uit van de rapportage, maar wordt geen eigendom van de gemeente. Het is aan de Bbz-adviseur om te bepalen welke informatie in welke mate meeweegt in de Bbz-beslissing.
2.17	Model & Data	Is er sprake van dataminimalisatie, inclusief proportionaliteit en subsidiariteit?	Overtreden van geldende uitgangspunten/regels met betrekking tot dataminimalisatie en proportionaliteit.	Logischerwijs wordt er alleen invoer vereist (vragen gesteld) die nodig zijn voor het uitbrengen van een advies (signalen) met betrekking tot de aanvraag. Verder ligt er (mede) een privacy by design principe ten grondslag aan het development beleid van Gripvol Technologie (en Label 305). Dit maakt dat wij ook aandacht houden voor het principe dat er minimale hoeveelheid persoonsgegevens worden verwerkt door Gripvol Technologie.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit de getroffen beheersmaatregel, de instructie en de demonstratie van Gripvol op 16 februari 2023 blijkt dat Gripvol alleen die persoonsgegevens vraagt die noodzakelijk zijn voor het geven van een advies. Verder blijkt uit het secure development beleid van Label305 dat er uit is gegaan van 'privacy by design' bij het ontwerpen van de webapplicatie. De naw-gegevens van de aanvrager worden niet ingevoerd in Gripvol. De ambtelijke organisatie volstaat met het invoeren van een administratienummer van de aanvraag dat alleen bekend is bij (en in het systeem van) Werk, Participatie en Inkomen (WPI).
2.18	Model & Data	Is de kwaliteit van het model gedocumenteerd?	Wanneer de kwaliteit van het model onvoldoende gedocumenteerd is, is niet na te gaan en/of te verantwoorden in hoeverre de resultaten overeen komen met de doelstellingen van het algoritme.	Zie de toelichting op het oordeel voor de door de ambtelijke organisatie getroffen beheersmaatregelen	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	De gemeentelijke organisatie heeft in de periode van juli 2021 tot en met juli 2022 een pilot met Gripvol gedraaid om vast te stellen of Gripvol aan de eisen en wensen voldoet (bron: <i>Afwijkingsaanvraag inkoopregels aan de Lead Buyer</i> , d.d. 30 juni 2022). De ervaringen met Gripvol zijn overwegend positief geëvalueerd (bron: <i>4. Gripvol Pilot Evaluatie.pdf</i> , d.d. 17 maart 2022).
2.19	Model & Data	Hoe wordt geborgd dat de kwaliteit van de resultaten op orde is?	Kwaliteit van de resultaten is niet op orde.	Zie de toelichting op het oordeel voor de door de ambtelijke organisatie getroffen beheersmaatregelen	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	De Bbz-adviseur beoordeelt de output van Gripvol na invoer van de benodigde (financiële) data. Indien er vermoeden is van een fout in het algoritme Gripvol, dan kan de adviseur contact opnemen met Gripvol BV. Het is aan de Bbz-adviseur om te bepalen in hoeverre het advies van Gripvol wordt overgenomen. Eventueel kan de adviseur het advies van Gripvol niet overnemen op basis van professional judgement. Zie aanvullend onze toelichting bij 2.09 over de controles op aansluiting tussen invoer en uitvoer.
2.20	Model & Data	Wordt de output van het model gemonitord?	Soms werkt het model in de praktijk niet (meer) als beoogd.	Ja, zie hiervoor ook antwoorden op de vragen 2.01 en 2.02. Door een gezamenlijke bepaling van vereiste functionaliteiten (werking van de applicatie en onderliggende beslisboom structuur) is er altijd duidelijkheid voor alle partijen inzake de beoogde werking en doelen.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Zie onze toelichting bij onderdeel/risico 2.19.

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
2.21	Model & Data	Vindt er externe communicatie plaats over het model/algorithm, inclusief de beperkingen: wat kan het wel en wat niet?	Het is voor mensen niet duidelijk dat zij met een algoritme te maken hebben, welke consequenties dat heeft of welke beperkingen het algoritme kent.	Bij de uitvraag van informatie middels de Gripvol Adviestool kan een begeleidende tekst worden opgenomen. Deze tekst is door de klant/gebruiker zelf aan te passen. Momenteel is in de slabloon/standaard begeleidende tekst opgenomen dat er gebruik wordt gemaakt van een "digitale invoermodule". Over de werking van deze module (de Gripvol Adviestool) wordt verder niet uitgeweid, Gripvol Technologie beschouwd dit echter ook als verantwoordelijkheid van de klant.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	De gemeente Amsterdam communiceert sinds 26 mei 2023 over het algoritme in het algoritmeregister van de gemeente Amsterdam. De consequenties van het algoritme zijn hierin beschreven.
2.22	Model & Data	Vindt er onderhoud en beheer plaats op het algoritme?	Het risico bestaat dat alle focus en effort aan de voorkant wordt gestoken in het ontwikkelen en in productie brengen van het algoritme, zonder overdracht naar degenen die het algoritme moeten beheren en ook "de business" vergeten wordt in het onderhoud	Ja, ons development proces is doorlopend. Dit maakt dat er periodiek zogenaamde "sprints" worden doorlopen met onze development leverancier om de Gripvol Adviestool te onderhouden en verder te verbeteren. Ook worden tijdens deze sprints nieuwe inzichten van gebruikers (zoals afkomstig uit de focusgroep) mee worden genomen in het ontwikkelproces. Zie tenslotte ook het antwoord op vraag 2.10 waar wordt ingegaan op de update van het model in het licht van (mogelijk) gewijzigde wet- en regelgeving.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit de overeenkomst tussen Gripvol BV en Amsterdam en de bijbehorende SLA blijkt dat Gripvol BV verantwoordelijk is voor het onderhoud en beheer van de webapplicatie. Uit de getroffen beheersmaatregel blijkt dat Gripvol BV een doorlopend developmentproces heeft om Gripvol te onderhouden en verder te verbeteren.
3.01	Privacy	Is het algoritme opgenomen in het verwerkingsregister indien persoonsgegevens worden verwerkt? (art. 30 AVG)	Niet voldoen aan wettelijke verplichting AVG met betrekking tot bijhouden verwerkingsregister.	Gripvol wordt gebruikt binnen het proces Uitvoering Bbz en IOAZ en dit proces is als verwerking opgenomen in het register van verwerkingen (Mavim). Recent is de verwerking bijgewerkt en is Gripvol toegevoegd als verwerker.	Er is geen beheersmaatregel getroffen	<p>Het algoritme is momenteel (23 juni 2023) niet opgenomen in het verwerkingsregister. De uitvoering van de Bbz en IOAZ is wel opgenomen in het verwerkingsregister (bron: <i>12. Mavim Portal Bbz en Ioaz tbv Rekenkameronderzoek Algoritmes.pdf</i>). Maar het verwerkingsregister bevat geen informatie over het algoritme Gripvol en de daarbij te verwerken persoonsgegevens.</p> <p>In het gesprek van 30 maart 2023 heeft de ambtelijke organisatie een toelichting gegeven waarom het algoritme nog niet is toegevoegd aan het verwerkingsregister. Het verwerkingsregister wordt door het team Functionaris Gegevensbescherming aangepast op aangeven van de privacy- en security-officers van WPI. De beschikbare capaciteit van deze functionarissen binnen WPI is beperkt. De functionarissen zijn door WPI in eerste instantie ingezet op activiteiten met een hoog risico. Het aanpassen van het verwerkingsregister is een activiteit met een laag risico, aldus de ambtelijke organisatie. Daarnaast is de gemeente overgestapt op een ander systeem voor het verwerkingsregister, waardoor het register enige tijd gewijzigd kon worden. Tot slot is het team Functionaris Gegevensbescherming al enige tijd onderbezet, waardoor het team geen capaciteit heeft om de wijziging in het verwerkingsregister door te voeren.</p> <p>Op 5 mei 2023 heeft de ambtelijke organisatie aangeven dat er sprake is van technische problemen met betrekking tot het verwerkingsregister. Dat heeft enerzijds te maken met de overgang van een oud systeem (Mavim) naar een nieuw systeem (FullyInControl). Anderzijds zijn alle verwerkingen (waaronder de verwerking Gripvol) van de directie WPI in Mavim om onduidelijke reden gearhiveerd. Verwerkingen die in het archief staan, kunnen niet worden geregistreerd in het verwerkingsregister. De ambtelijke organisatie geeft aan dat het probleem hun aandacht heeft. Ze hebben de intentie om alle verwerkingen via het verwerkingsregister openbaar te maken. De verwerkingen van de directie WPI zullen in ieder geval meegaan in de tweede publicatieronde van het openbare register, aldus de ambtelijke organisatie.</p>
3.02	Privacy	Is er sprake van data protection by design? (art. 25 AVG)	Ontwerp en opzet zijn onvoldoende gericht op bescherming van privacy. Daardoor worden te veel gegevens verwerkt, te vaak verwerkt, te lang opgeslagen of zijn voor te veel personen toegankelijk.	Ja, security en privacy by design uitgangspunten zijn onderdeel van ons secure development beleid en bijbehorende afspraken met onze development partner Label305.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Er is sprake van data protection by design. Uit de verwerkersovereenkomst (bron: <i>6. Final Verwerkersovereenkomst GRIPVOL.pdf</i>) blijkt dat Label305 een subverwerker is en de applicatie Gripvol ontwikkelt en beheert. Uit het secure development beleid van Label305 blijkt dat de principes van 'privacy by design' gehanteerd zijn bij het ontwerpen en ontwikkelen van Gripvol. Uit de getroffen beheersmaatregel, de instructie en de demonstratie van Gripvol op 16 februari 2023 blijkt dat Gripvol alleen die persoonsgegevens vraagt die noodzakelijk zijn voor het geven van een advies (zie ook onze toelichting bij onderdeel 2.17).

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
3.03	Privacy	Is er een DPIA uitgevoerd (indien van toepassing)? (art. 35 AVG)	Niet voldoen aan wettelijke verplichting AVG met betrekking tot uitvoeren DPIA.	Voor het proces Uitvoering Bbz en IOAZ wordt momenteel een DPIA uitgevoerd; er is een concept beschikbaar. Hierin wordt het gebruik van Gripvol in genoemd.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in beperkte mate af.	<p>In de <i>concept-DPIA Verstrekken Bbz</i> (Besluit bijstand zelfstandigen) en IOAZ (Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) d.d. 13 oktober 2022 (bron: 5. <i>DPIA_OO_V1</i>) is Gripvol benoemd, maar niet onderzocht.</p> <p>Ten tijde van het onderzoek (maart 2023) werd een nieuwe DPIA uitgevoerd voor het proces 'Uitvoering Bbz en IOAZ', waar het gebruik van Gripvol onder valt en in is beschreven. Op 5 mei 2023 is de concept-DPIA (versie 0.9) aan ons toegestuurd. Dit concept lag op dat moment ook ter advies voor bij de Functionaris Gegevensbescherming (FG) van Amsterdam. Een definitieve versie van de DPIA was eind juni 2023 nog niet beschikbaar.</p> <p>Uit het Amsterdamse format DPIA blijkt dat een DPIA moet worden uitgevoerd voordat persoonsgegevens worden verwerkt: "Door middel van deze pre-screening kunt u een inschatting maken of er een DPIA uitgevoerd moet worden of niet. In de volgende gevallen zal er binnen de gemeente Amsterdam een DPIA moeten worden uitgevoerd: 1. Bij de ontwikkeling van beleid en regelgeving die betrekking hebben op verwerking van persoonsgegevens of waaruit verwerkingen van persoonsgegevens voortvloeien; 2. Bij voorgenomen verwerkingen van persoonsgegevens die waarschijnlijk een hoog risico inhouden voor de rechten en vrijheden van betrokkenen. Om te beoordelen of er sprake is van een hoog risico voor de rechten en vrijheden van betrokkenen gebruikt u deze pre-screening." Ook de Autoriteit Persoonsgegevens geeft aan dat in een zo vroeg mogelijk stadium de DPIA moet worden uitgevoerd om zo aan de wettelijke vereiste principes van 'privacy by design' en 'privacy by default' te voldoen: "Start met het data protection impact assessment (DPIA) zo vroeg als praktisch gezien mogelijk is in de ontwerpfase van de gegevensverwerking. Ook als nog niet alle details van de verwerking bekend zijn. Door vroeg te beginnen, is het voor u makkelijker om aan de wettelijk vereiste principes van privacy by design en privacy by default te voldoen. (...) Let op: dat u de DPIA misschien gaandeweg moet aanpassen, is geen argument om de DPIA uit te stellen of achterwege te laten. Een DPIA uitvoeren is geen eenmalige opdracht, maar een continu proces. U zult altijd moeten (blijven) monitoren of uw gegevensverwerking wijzigt en of u daarom de DPIA moet bijstellen."</p> <p>We constateren dat te laat is onderkend dat een DPIA moet worden uitgevoerd, nu er nog steeds sprake is van een concept-DPIA, terwijl het algoritme al geruime tijd persoonsgegevens verwerkt (sinds april 2021). Bovendien is er ook sprake van profilering in de zin van de AVG (zie toelichting bij onderdeel 3.09). Een DPIA is onder andere daarom noodzakelijk.</p>

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
3.04	Privacy	Is er sprake van automatische besluitvorming en zo ja: is dit toegestaan? (art. 22 AVG)	Geautomatiseerde besluitvorming terwijl dat volgens AVG niet is toegestaan; of er is niet voldaan aan de voorwaarden van de AVG.	Voor het proces Uitvoering Bbz en IOAZ wordt Gripvol niet gebruikt voor geautomatiseerde besluitvorming.	n.v.t.	Bij het gebruik van Gripvol, is er geen sprake van geautomatiseerde besluitvorming in de zin van artikel 22 uit de AVG. Alle Bbz-leningaanvragen worden door de Bbz-adviseur beoordeeld. Daarbij kan de Bbz-adviseur gebruikmaken van Gripvol, maar dat hoeft niet. Los van de beoordeling van Gripvol constateren we dat er bij het aanvragen van een Bbz-uitkering via de website van de gemeente Amsterdam wel sprake kan zijn van geautomatiseerde besluitvorming (bron: Gespreksverslag van het gesprek van 16 februari 2023, vraag 35). Een Bbz-uitkering moet worden aangevraagd via een webformulier op de website van de gemeente Amsterdam. Indien uit de ingevoerde informatie direct blijkt dat de aanvrager recht heeft op een Bbz-uitkering, vindt een geautomatiseerde toekenning plaats. We hebben dit algoritme (het webformulier) niet onderzocht.
3.05	Privacy	Is er sprake van data-minimalisatie bij het verwerken van persoonsgegevens? (art. 5 AVG)	Niet proportioneel gebruik/verzameling van persoonsgegevens; ; en er is geen afweging gemaakt of de doelen ook op een andere wijze kunnen worden behaald, met minder persoonsgegevens, of met persoonsgegevens die minder inbreuk maken op de privacy van de betrokkenen (subsidiariteit).	Voor het gebruik van Gripvol worden alleen die gegevens ingevuld die noodzakelijk zijn om de levensvatbaarheid te kunnen bepalen. Een deel van de benodigde gegevens zijn persoonsgegevens. Naast een administratienummer worden geen naar de klant herleidbare gegevens in de tool ingevoerd.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit de verwerkersovereenkomst (bron: <i>6. Final Verwerkersovereenkomst GRIPVOL handtekening Rjaniuk.pdf</i>) blijkt dat Label305 een subverwerker is en de applicatie Gripvol ontwikkelt en beheert. Uit het secure development beleid van Label3045 blijkt dat de principes van 'privacy by design' gehanteerd zijn bij het ontwerpen en ontwikkelen van Gripvol. Uit de demonstratie van 13 februari 2023 blijkt dat de persoonsgegevens die door Gripvol worden verwerkt, minimaal zijn. Er worden geen bijzondere persoonsgegevens verwerkt door Gripvol. In het bredere proces voor het verwerken van Bbz-aanvragen (buiten Gripvol) worden meer persoonsgegevens verwerkt. Zie ook onze toelichting bij onderdeel 2.17.
3.06	Privacy	Vindt de verwerking van gegevens plaats op grond van een wettelijke taak of vervulling van de taak van algemeen belang of in het kader van het uitoefenen van openbaar gezag? (art. 6 AVG)	Niet-wettelijk handelen met betrekking tot verwerking van gegevens.	De uitvoering van het proces vindt plaats op basis van een taak van algemeen belang. De wettelijke grondslag is te vinden in: Artikel 7, 9, 53a Participatiewet, Artikel Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (BBZ) en Artikel Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (BBZ).	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	De verwerking van persoonsgegevens door Gripvol vindt plaats op grond van de wettelijke taak om de Bbz uit te voeren.
3.07	Privacy	Is de verwerking van (bijzondere) persoonsgegevens met het algoritme verenigbaar met het oorspronkelijke doel? (art. 5, eerste lid, AVG)	Niet voldoen aan doelbinding volgens AVG.	Om een besluit te kunnen nemen op een aanvraag is noodzakelijk om de levensvatbaarheid van een onderneming vast te kunnen stellen; hiervoor kan Gripvol worden gebruikt. Gripvol geeft een advies over de levensvatbaarheid op basis waarvan de medewerker de aanvraag kan afhandelen.	N.v.t.	Er vindt geen verdere verwerking van persoonsgegevens plaats. De vraag of verdere verwerking van (bijzondere) persoonsgegevens verenigbaar is met het oorspronkelijke doel, is dus niet relevant en het risico is niet van toepassing.

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
3.08	Privacy	Is vastgesteld wie de verwerkingsverantwoordelijke en verwerker is van de persoonsgegevens met betrekking tot het algoritme en de daarbij gebruikte data? (Hoofdstuk IV, afdeling 1 in samenhang met artikel 4 sub 7 en sub 8, AVG)	Niet voldoen aan wettelijke verplichting AVG met betrekking tot vastlegging van verantwoordelijkheden. Niet voldoen aan de AVG als niet is onderkend dat deze verantwoordelijkheid bij de gemeente berust.	De gemeente Amsterdam (of eigenlijk B&W) is de verwerkingsverantwoordelijke en de leverancier van Gripvol is verwerker. Met de leverancier van Gripvol is een verwerkerovereenkomst afgesloten.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in redelijke mate af	Uit de verwerkersovereenkomst blijkt dat het college van B en W de verwerkingsverantwoordelijke is, en dat Gripvol Technologie B.V. de verwerker is. Gripvol maakt gebruik van de diensten van het bedrijf Label305. Label305 is in die zin een subverwerker. Gripvol en Label305 hebben een eigen standaard verwerkersovereenkomst die is gepubliceerd op www.305.nl/nl/voorwaarden/privacy . Deze standaardovereenkomst bevat niet de voorwaarden zoals die zijn geformuleerd in de Amsterdamse verwerkingsovereenkomst. Deze wijze van contracteren bemoeilijkt dat Amsterdam zijn integrale verantwoordelijkheid als verwerkingsverantwoordelijke kan waarmaken.
3.09	Privacy	Is er getoetst in hoeverre er sprake is van profilering en in hoeverre dat is toegestaan? (Artikel 22 in samenhang met artikel 4 sub 4 AVG). Twee deelvragen: 3.09.1 Is er getoetst of er sprake is van profilering? 3.09.2 Is er getoetst of profilering is toegestaan (is er een wettelijke grondslag)?	Er is sprake van profilering in de zin van AVG, art. 4, sub 4 en de betrokkene wordt niet geïnformeerd over het bestaan van profilering en de gevolgen daarvan (overweging 60 AVG) en de verplichte 'gegevensbeschermings-effectbeoordeling', ook wel bekend als DPIA, is niet uitgevoerd (overweging 91 AVG)	Voor de uitvoering van dit proces is een DPIA uitgevoerd, waarbij is ingegaan op profilering. Profilering is niet relevant binnen het proces en daarmee ook niet binnen Gripvol.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in beperkte mate af.	<p>Op grond van art 4 lid 4 AVG wordt onder profilering verstaan: elke vorm van geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens waarbij aan de hand van persoonsgegevens bepaalde persoonlijke aspecten van een natuurlijke persoon worden geëvalueerd, met name met de bedoeling zijn beroepsprestaties, economische situatie, gezondheid, persoonlijke voorkeuren, interesses, betrouwbaarheid, gedrag, locatie of verplaatsingen te analyseren of te voorspellen.</p> <p>Volgens de <i>Richtlijn inzake geautomatiseerde individuele besluitvorming en profilering voor de toepassing van Verordening (EU) 2016/79</i> (weblink) betekent profilering in algemene bewoordingen: het verzamelen van informatie over een persoon (of een groep personen) en het evalueren van hun kenmerken of gedragspatronen om deze persoon of personen in een bepaalde categorie of groep te plaatsen, met name om zijn of hun vermogen om een taak uit te voeren; interesses; of waarschijnlijk gedrag te analyseren of hierover voorspellingen te doen. Profilering bestaat uit drie elementen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het moet een geautomatiseerde vorm van verwerking zijn; 2. Het moet betrekking hebben op persoonsgegevens; 3. Het doel van de profilering moet het evalueren van persoonlijke aspecten van een natuurlijk persoon zijn. <p>3.09.1 Is er getoetst of er sprake is van profilering? Voor het eerst in de concept-DPIA (versie 0.9, gedeeld met ons op 5 mei 2023) is aangegeven dat er sprake is van profilering. De concept-DPIA geeft gemotiveerd aan waarom er sprake zou zijn van profilering.</p> <p>"Het is evident dat het i.c. gaat om een geautomatiseerde vorm van verwerking. Het heeft ook betrekking op persoonsgegevens. Op basis van persoonsgegevens worden persoonlijke aspecten van een natuurlijke persoon geëvalueerd. De input bestaat bijvoorbeeld uit een administratienummer. Dit kan te herleiden zijn tot een persoon als er sprake is van een eenmanszaak of vof. Bovendien bestaat de input tevens uit privéopnamen en privévermogen. Dit is tevens te herleiden tot een persoon als er sprake is van bepaalde rechtsvormen. Ook aan de tweede eis wordt dus voldaan. Het doel van de profilering kán het evalueren van persoonlijke aspecten zijn, bijvoorbeeld in het bovenstaande voorbeeld van de eenmanszaak. Juist in deze doelgroep zal hier vaak sprake van zijn, gezien de lage kosten die gemoeid gaan met het starten van een eenmanszaak. De tool kan in die voorbeelden worden gebruikt om een economische situatie van een persoon in te schatten of vast te stellen. Hierdoor valt de verwerking onder de definitie van profilering in de zin van art. 4 punt 4 van de AVG."</p> <p>Het oordeel van de ambtelijke organisatie komt overeen met ons voorlopige oordeel (13 februari 2023, en toegelicht in het gesprek van 16 februari 2023) dat er sprake is van profilering.</p> <p>Eerder, op 5 april 2023, heeft Gripvol BV ons schriftelijk laten weten dat het op basis van eerder genoemde richtsnoeren tot de conclusie is gekomen dat er geen sprake is van profilering in de zin van de AVG. Gripvol BV geeft onder meer aan dat de uitkomsten van de tool niet worden beïnvloed door gegevens die herleidbaar zijn naar een persoon. Invoer van dergelijke gegevens is niet noodzakelijk om te komen tot een oordeel omtrent de levensvatbaarheid van de onderneming. Wij delen de mening dat de verwerking van deze persoonsgegevens noodzakelijk is voor de afhandeling van de aanvraag, maar niet voor de functionaliteit van de Gripvol Tool. We blijven wel van mening dat er sprake is van profilering in de zin van de AVG (zie argumentatie hierboven).</p>

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
						<p>3.09.2 Is er getoetst of profilering is toegestaan (is er een wettelijke grondslag)? In vragen 45 en 46 over profilering in de concept-DPIA (ontvangen op 5 mei 2023), is geen aandacht voor de vraag of de profilering ook is toegestaan.</p> <p>We constateren dat de ambtelijke organisatie de betrokkenen niet heeft geïnformeerd over de profilering.</p>
3.10	Privacy	Is er invulling gegeven aan het proactief of op verzoek informeren van betrokkenen wiens gegevens worden verwerkt/gebruikt (zowel data als algoritme)? (art. 12-14 AVG)	Niet voldoen aan wettelijke verplichting AVG met betrekking tot informeren betrokkenen, waarmee de gemeente richting de betrokkene niet of onvoldoende transparant is.	Het proactief informeren van betrokkenen kan op meerdere manieren, maar wordt nu niet volledig benut. Het kan middels een verwijzing naar de privacy verklaring en algoritme register op het (digitale/fysieke) aanvraagformulier, het beschikbaar zijn van een privacy verklaring op internet en opnemen van het algoritme in het register. Ook kan in het besluit een verwijzing worden opgenomen naar de privacy verklaring en het algoritmeregister.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in redelijke mate af	<p>We onderscheiden twee soorten informatievoorziening: actief (proactief) en passief (op verzoek).</p> <p>Actieve informatievoorziening (proactief) Uit de getroffen beheersmaatregel blijkt dat er momenteel redelijk sprake is van actieve informatievoorziening.</p> <p>Het algoritme was lange tijd niet beschreven in het (Amsterdamse of nationale) algoritmeregister (geraadpleegd op 20 maart 2023). In het gesprek van 30 maart 2023 heeft de ambtelijke organisatie aangegeven dat Gripvol zal worden opgenomen in het Amsterdamse algoritmeregister (zie onze toelichting bij onderdeel 2.06). Sinds 26 mei 2023 is het algoritme wél opgenomen in het algoritmeregister (bron: https://algoritmeregister.amsterdam.nl/adviestool-gripvol/).</p> <p>In het online Bbz-aanvraagformulier (bron: https://formulieren.amsterdam.nl/, geraadpleegd op 8 mei 2023) wordt verwezen naar de algemene privacyverklaring, maar niet specifiek naar de verklaring horend bij Bijstandsuitkering ondernemers (d.d. 16 oktober 2018).</p> <p>Tijdens ons onderzoek is de privacyverklaring aangepast. Eerst bevatte deze geen vermelding van het algoritme Gripvol. Uit de nieuwe privacyverklaring (https://www.amsterdam.nl/privacy/specifieke/privacyverklaringen-ondernemen/bijstandsuitkering/, geraadpleegd op 8 mei 2023) blijkt wel dat Gripvol wordt gebruikt en welke gegevens worden verwerkt in het kader van de Bbz-aanvraag. Het valt op dat de privacyverklaring een onjuistheid bevat, waardoor betrokkenen niet juist worden geïnformeerd. Er staat namelijk dat Gripvol geen persoonsgegevens verwerkt. Dit is echter wel het geval (zie toelichting bij onderdeel 3.09).</p> <p>Niet nadat de Bbz-aanvraag is gedaan, noch bij de toekenning of afwijzing van de Bbz-aanvraag, wordt de aanvrager geïnformeerd over Gripvol (zie ook onze toelichting bij onderdeel 2.07 en 3.11).</p> <p>Passieve informatievoorziening (op verzoek) Uit de getroffen beheersmaatregel blijkt dat de passieve informatievoorziening op orde is.</p> <p>Er is invulling gegeven aan het op verzoek informeren van betrokkenen. Op 10 januari 2023 heeft de gemeente een Woo-verzoek ontvangen over het risicomodel of algoritme van de afdeling Werk, Participatie en Inkomen (WPI). Op 20 februari 2023 heeft het college deelbesluit 1 genomen, dat betrekking heeft op Gripvol en GALO. Met dat besluit zijn onder andere de werkinstructies van Gripvol geheel openbaar gemaakt. Daarnaast zijn nog negen documenten over Gripvol gedeeltelijk openbaar gemaakt. Zie: 31245 <i>Inventaris van het Archief van de gemeente Amsterdam</i> (bron: https://archieff.amsterdam/inventarissen/details/31245): 1373 Woo-Deelbesluit 1 inzake Risicomodel algoritme WPI (20-02-2023)".</p>

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
3.11	Privacy	Indien er sprake is van een besluit, zijn de logica van het gebruikte algoritme en de gebruikte gegevens voldoende duidelijk voor betrokkenen?	Niet voldoen aan wettelijke verplichting AVG en algemene beginselen behoorlijk bestuur (abb's) met betrekking tot logica en toegankelijkheid.	Opnemen van het algoritme in het algoritmeregister en verwijzen naar het register bij de aanvraag en bij het verzenden van het besluit.	Er is geen beheersmaatregel getroffen	<p>Uit het Bbz-besluit blijkt niet dat er een algoritme (Gripvol) is gebruikt ter ondersteuning van de besluitvorming. Ook blijkt niet op basis van welke gegevens het besluit is genomen.</p> <p>We hebben twee geanonimiseerde besluiten beoordeeld waarbij Gripvol ter ondersteuning van de besluitvorming is gebruikt: één waar de aanvraag is toegekend, en één waar de aanvraag is afgewezen. Uit deze besluiten blijkt dat de motivering voor het genomen besluit summier is toegelicht. Uit het besluit blijkt niet op basis van welke gegevens het besluit is genomen, ook niet dat daarbij gebruik is gemaakt van branche-informatie.</p> <p>Een verwijzing naar het algoritme Gripvol en de rapportage uit Gripvol ontbreken. Uit het gesprek van 16 februari 2023 blijkt dat het onderliggende adviesrapport (uit Gripvol) in principe niet wordt gedeeld met de aanvrager.</p> <p>Gaat de aanvrager in bezwaar, dan maakt de bezwaarjurist de afweging of het adviesrapport wordt gedeeld met de bezwaarmaker. Daarnaast heeft de aanvrager het recht van inzage in het dossier. Het adviesrapport van Gripvol maakt onderdeel uit van het dossier (bron: Gespreksverslag, d.d. 16 februari 2023).</p>
3.12	Privacy	Zijn de gevolgen van de toepassing van het gebruikte algoritme duidelijk voor betrokkenen?	Niet voldoen aan wettelijke verplichting AVG met betrekking tot impact op betrokkenen.	Het gebruik van Gripvol binnen het proces wordt momenteel niet met de aanvrager gecommuniceerd. Het is aan de medewerker om te besluiten om Gripvol in te zetten. Ook is het vervolgens aan de medewerker om te bepalen wat er met het advies wordt gedaan. Er is dus altijd sprake van menselijk handelen.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in beperkte mate af	<p>Uit onze toelichting op de beoordeling bij toetsingsonderdeel 3.09 blijkt dat er sprake is van profilering. Zeker omdat er sprake is van profilering moet aan de betrokkenen kenbaar worden gemaakt wat de mogelijke gevolgen zijn van de toepassing van het algoritme. De gevolgen van de toepassing van het gebruikte algoritme Gripvol worden niet altijd voldoende duidelijk gemaakt aan de aanvrager. Mogelijk wordt het gebruik van Gripvol (en de gevolgen) in sommige gevallen wel benoemd in gesprekken tussen de aanvrager en Bbz-adviseur of bij het besluit.</p> <p>Uit de getroffen beheersmaatregel en het gesprek van 16 februari 2023 blijkt dat het gebruik van Gripvol niet standaard met de aanvrager wordt gecommuniceerd (zie ook onze toelichting bij onderdeel 3.10). Uit de op 26 april 2023 aangepaste openbare privacyverklaring (https://www.amsterdam.nl/privacy/specifieke/privacyverklaringen-ondernemen/bijstandsuitkering/, geraadpleegd op 8 mei 2023) valt te herleiden dat Gripvol kan worden gebruikt voor het ondersteunen van Bbz-adviseurs bij het bepalen van de levensvatbaarheid van de onderneming. De mogelijke gevolgen van Gripvol (in de zin van mogelijke voor- en nadelen van het gebruik van het algoritme) voor de betrokkenen worden niet genoemd. Bovendien worden betrokkenen onjuist geïnformeerd over het verwerken van persoonsgegevens door het algoritme (zie de toelichting bij onderdeel 3.10).</p> <p>We merken op dat het gebruik van Gripvol mogelijk ook positieve gevolgen heeft voor de ambtelijke organisatie en de aanvrager. Doordat het algoritme een gestructureerde werkwijze bevordert, neemt de kans op invoerfouten af, is branche-informatie actueel en kan informatie gestructureerd worden geanalyseerd. Dit kan weer in een rapport worden opgenomen dat kan worden gedeeld met de aanvrager, waardoor een eventueel besluit transparanter is.</p>
3.13	Privacy	Is er een openbaar privacybeleid waarin gebruikte data en algoritmes aan bod komen? (art. 24, tweede lid, AVG)	Betrokkenen zijn niet op de hoogte van hun rechten, gebruikte algoritmes en data.f	Door Gripvol toe te voegen aan het algoritmeregister wordt het algoritme en de gebruikte data openbaar. Dit is echter geen beleid. Het is ook niet aan WPI om (openbaar) privacybeleid te schrijven; hiervoor is DSI de aangewezen afdeling/directie.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in beperkte mate af	De gemeente Amsterdam heeft een algemeen privacybeleid (bron: <i>Stedelijk kader verwerken persoonsgegevens door de gemeente Amsterdam</i> , d.d. 25 september 2018). Daarin komt het gebruik van algoritmen niet aan bod (geraadpleegd op 23 juni 2023). In de privacyverklaring (d.d. 26 april 2023) komt het gebruik van persoonsgegevens voor het verwerken van Bbz-aanvragen wél aan de orde en wordt het gebruik van Gripvol genoemd (geraadpleegd op 8 mei 2023).

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
4.01	IT-beheer	Wordt logging-informatie over de werking van het algoritme bewaard en toegankelijk gemaakt?	Zonder logging-formatie is niet te achterhalen wanneer er aanpassingen zijn gedaan (audit trails).	Gripvol Technologie heeft diverse logging controls geïmplementeerd ten aanzien van de Gripvol Adviestool en de platformen waarop deze applicatie wordt gehost (servers en netwerken). Ook is er binnen het development proces audit trailing mogelijk gemaakt doordat een "code repository" systeem wordt gebruikt met een zogenaamde "git" structuur om software (code) iteraties te beheren. Hierdoor is het mogelijk om: - Wijzigingen die aangebracht zijn door eindgebruikers binnen de Gripvol Advies Tool te monitoren - Wijzigingen die zijn aangebracht door sysadmins ten aanzien van servers (en netwerken) te monitoren - Wijzigingen die aan "het algoritme" zijn aangebracht tijdens development te achterhalen (en terug te rollen). Log retentie is <i>minimaal zes maanden</i> . Uitzondering hierop <i>kunnen</i> de logs zijn die persoonsgegevens bevatten. Logs bevatten echter in beperkte mate persoonsgegevens.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit de getroffen beheersmaatregel en antwoorden op onze aanvullende vragen (bron: Gesprekverslag, 16 februari 2023) blijkt dat Gripvol BV de logging in beheer heeft. Er zit bijvoorbeeld logging op de activiteiten van gebruikers in de webapplicatie (bron: <i>Voorbeeld user activity logging - Gripvol Technologie.png</i>). De logging is ook beschreven in het beveiligingsbeleid van Gripvol (bron: <i>ISMS Handboek - Informatie Technologie & Beveiliging - Gripvol Technologie.pdf</i> , pp. 11-12). Het beveiligingsbeleid van Gripvol is gebaseerd op het ISO-27001-normenstelsel ten aanzien van de cybersecurity (bron: <i>31212-1#Certificaat 27001 - Gripvol Technologie.pdf</i>), wat ook eisen stelt aan logging.
4.02	IT-beheer	Wordt gecontroleerd of toegangsrechten up-to-date zijn met betrekking tot de omgeving waarin het algoritme functioneert?	Toegangsrechten niet meer up-to-date; ongeautoriseerde / onrechtmatige toegang of onbedoelde wijzigingen.	Gripvol Technologie heeft beleid en procedures inzake logische toegangsbeveiliging geïmplementeerd. Dit beleid en bijbehorende procedures zien op het verstrekken, intrekken, wijzigen en controleren van verleende toegangsrechten tot systemen. Hiertoe is er een periodieke controle taak opgenomen op onze jaarplanning. Tijdens deze controle worden verleende rechten gecontroleerd in het licht van onze autorisatiematrix (ook wel rollen en rechten matrix). Voor beheer van rechten van eindgebruikers geldt dat dit primair een verantwoordelijkheid is van de klant. Wij sturen echter wel periodieke overzichten aan klanten van geregistreerde gebruikers en vragen aan de klant om aan te geven of deze gebruikers nog actief/in dienst zijn bij de klant. De tool Gripvol is in beheer bij het I-domein binnen de gemeente Amsterdam en wordt daarom meegenomen in het stedelijke proces om periodiek autorisaties te controleren.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in redelijke mate af	Toegang tot Gripvol kan alleen met een geldig account. Uit het gesprek van 16 februari 2023 en de SLA blijkt dat Gripvol BV het toegangsbeheer tot de applicatie regelt. Er is sprake van een gedeelde verantwoordelijkheid, in de zin dat de gemeente Amsterdam moet aangeven welke functionarissen toegang moeten krijgen tot Gripvol en welke functionarissen toegang moet worden onttrokken (bijvoorbeeld bij uitdiensttreding). Uit de beantwoording van onze aanvullende vragen (bron: Gesprekverslag, 16 februari 2023) blijkt dat Gripvol BV jaarlijks een lijst verstrekt aan de gemeente Amsterdam met gebruikers die toegang hebben tot Gripvol. Volgens Gripvol BV zou de gemeente Amsterdam deze lijst moeten controleren op juistheid. We hebben geen informatie ontvangen waaruit blijkt dat de gemeente Amsterdam de toegangsrechten controleert en up-to-date houdt. Het proces met betrekking tot toegangsbeveiliging aan de kant van Gripvol is beschreven in het beveiligingsbeleid van Gripvol (bron: <i>ISMS Handboek - Informatie Technologie & Beveiliging - Gripvol Technologie.pdf</i>). Hierin staat ook dat de klant (de gemeente Amsterdam) verantwoordelijk is voor het controleren van de overzichten. Het beveiligingsbeleid van Gripvol is gebaseerd op het ISO-27001-normenstelsel ten aanzien van de cybersecurity (bron: <i>31212-1#Certificaat 27001 - Gripvol Technologie.pdf</i>), wat ook eisen stelt aan toegangsbeheer.
4.03	IT-beheer	Worden toegangsrechten aangepast zodra er een uitdiensttreding of functiewijziging van een werknemer plaatsvindt?	Onrechtmatige toegang tot het algoritme.	Gripvol Technologie heeft beleid en procedures inzake logische toegangsbeveiliging geïmplementeerd. Dit beleid en bijbehorende procedures zien op het verstrekken, intrekken, wijzigen en controleren van verleende toegangsrechten tot systemen. Hiertoe is changemanagement- en in/uitdiensttredingsproces geïmplementeerd. Doel van deze processen is het gecontroleerd wijzigen van toegangsrechten bij uitdiensttreding of functiewijziging. Voor beheer van rechten van eindgebruikers geldt dat dit primair een verantwoordelijkheid is van de klant. Wij sturen echter wel periodieke overzichten aan klanten van geregistreerde gebruikers en vragen aan de klant om aan te geven of deze gebruikers nog actief/in dienst zijn bij de klant.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in redelijke mate af	Uit de getroffen beheersmaatregel en het gesprek van 16 februari 2023 blijkt dat er (minimaal) jaarlijks een lijst door Gripvol BV wordt verstrekt aan de gemeente Amsterdam met daarin gebruikers die toegang hebben tot Gripvol. Volgens Gripvol BV moet de gemeente Amsterdam deze lijst controleren op juistheid. Het proces met betrekking tot toegangsbeveiliging aan de kant van Gripvol BV is beschreven in het beveiligingsbeleid van Gripvol (bron: <i>ISMS Handboek - Informatie Technologie & Beveiliging - Gripvol Technologie.pdf</i>). Hierin staat ook dat de klant (de gemeente Amsterdam) verantwoordelijk is voor het controleren van de overzichten. Het beveiligingsbeleid van Gripvol is gebaseerd op het ISO-27001-normenstelsel ten aanzien van de cybersecurity (bron: <i>31212-1#Certificaat 27001 - Gripvol Technologie.pdf</i>), wat ook eisen stelt aan toegangsbeheer. Ook bij dit onderdeel hebben we geen informatie ontvangen waaruit blijkt dat Amsterdam de toegangsrechten aanpast zodra er uitdiensttreding of functiewijziging plaatsvindt.

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
4.04	IT-beheer	Worden toegangsrechten tot data en model uitgegeven door daarvoor bevoegde personen?	Toegang wordt uitgegeven door persoon die daarvoor niet is geautoriseerd, met als gevolg ongeautoriseerde / onrechtmatige toegang of onbedoelde wijzigingen.	Gripvol Technologie heeft beleid en procedures inzake logische toegangsbeveiliging geïmplementeerd. Dit beleid en bijbehorende procedures zien op het verstrekken, intrekken, wijzigen en controleren van verleende toegangsrechten tot systemen. Voor het proces inzake verstrekking van rechten geldt dat alleen systeemeigenaren (lees eindverantwoordelijken voor een bepaald informatiesysteem) toegangsrechten mogen verstrekken. Om een autorisatie voor Gripvol aan te vragen binnen de gemeente Amsterdam voor gebruikers is een stedelijk proces van toepassing.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in redelijke mate af	Uit de getroffen beheersmaatregel en de bijgeleverde documentatie blijkt dat alleen de daarvoor bevoegde functionarissen toegangsrechten kunnen uitgeven tot Gripvol, op verzoek van Amsterdam (bron: <i>ISMS Handboek - Informatie Technologie & Beveiliging - Gripvol Technologie.pdf</i> , p. 27). Uit het handboek blijkt dat de directie van Gripvol BV de accounts aanmaakt op verzoek van de ambtelijke organisatie. Het beveiligingsbeleid van Gripvol is gebaseerd op het ISO-27001-normenstelsel ten aanzien van de cybersecurity (bron: <i>31212-1#Certificaat 27001 - Gripvol Technologie.pdf</i>), wat ook eisen stelt aan toegangsbeheer. Het is niet duidelijk wie vanuit Amsterdam bevoegd is om de accounts aan te vragen.
4.05	IT-beheer	Wordt functievermenging voorkomen bij de toegang van gebruikers tot het algoritme en de data?	Kans op manipulatie van het algoritme en/of de data bij conflicterende toegangsrechten.	Gripvol Technologie heeft beleid en procedures inzake logische toegangsbeveiliging geïmplementeerd. Dit beleid is gestoeld op het principe van "Need to Know"/"Least privilege". Hierdoor wordt altijd gekeken of een functie/rol ook daadwerkelijk toegang tot systemen of data nodig heeft voor de uitvoering van de bijbehorende werkzaamheden. Op deze wijze wordt getracht een zo effectief mogelijke SOD (separation of duties) te implementeren.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit de getroffen beheersmaatregel en de autorisatiematrix (bron: <i>Autorisatiematrix - Gripvol.xlsx</i>) blijkt dat er sprake is van scheiding tussen gebruikers om onrechtmatige toegang van gebruikers tot het algoritme te voorkomen.
4.06	IT-beheer	Wordt er gebruikgemaakt van generieke beheeraccounts? Staat het aantal beheeraccounts in logische verhouding tot de beheerders?	Hoe meer gebruikers generieke beheeraccounts toegewezen krijgen, hoe minder overzicht en hoe meer kans op fouten.	Gripvol technologie heeft in het beleid voor logische toegangsbeveiliging (en tevens in de Gedragscode voor informatiebeveiliging) opgenomen dat er geen gebruik gemaakt mag worden van generieke beheeraccounts. Alle gebruikers, met inbegrip van administrators, hebben persoonlijke gebruikersaccounts.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit de getroffen beheersmaatregel en het algemene beveiligingsbeleid van Gripvol (bron: <i>ISMS Handboek - Informatie Technologie & Beveiliging - Gripvol Technologie.pdf</i> , p. 27) blijkt dat er geen gebruik wordt gemaakt van generieke beheeraccounts. Alle gebruikers, met inbegrip van administrators, hebben persoonlijke accounts. Gripvol BV hanteert een ISO-27001-normenstelsel ten aanzien van de cybersecurity (bron: <i>31212-1#Certificaat 27001 - Gripvol Technologie.pdf</i>), wat ook eisen stelt aan beheeraccounts.
4.07	IT-beheer	Wordt er bij het inrichten van toegangsrechten van verschillende gebruikersgroepen/-rollen gebruikgemaakt van naamgevingsconventies en systematiek?	Gebruikersgroepen (incl. beheerders) van het algoritme lastig te identificeren.	Binnen onze server systemen, netwerken en code repositories wordt er gewerkt met standaard benamingen voor rollen en rechten. Hierbij is de specifieke benaming voor een beheerdersrol wel afhankelijk van het type systeem. Het is voor Gripvol Technologie daarom duidelijk eenvoudig om beheerdersaccounts te identificeren.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit de autorisatiematrix (bron: <i>Autorisatiematrix - Gripvol.xlsx</i>) blijkt dat er gebruik wordt gemaakt van verschillende gebruikersgroepen/standaardbenamingen voor rollen en rechten (bron: <i>ISMS Handboek - Informatie Technologie & Beveiliging - Gripvol Technologie.pdf</i> , p. 28). Gripvol BV hanteert een ISO-27001-normenstelsel ten aanzien van de cybersecurity (bron: <i>31212-1#Certificaat 27001 - Gripvol Technologie.pdf</i>), wat eveneens eisen stelt aan het inrichten van toegangsrechten en naamgevingsconventies.
4.08	IT-beheer	Hebben gebruikersaccounts (geen) directe toegang tot onderliggende componenten?	Indien wel toegang tot onderliggende componenten kan manipulatie van de database plaatsvinden.	Zie de toelichting op het oordeel voor de door de ambtelijke organisatie getroffen beheersmaatregelen	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit de demonstratie van de webapplicatie op 16 februari 2023 blijkt dat gebruikers geen toegang hebben tot onderliggende componenten. Ook blijkt uit de autorisatiematrix <i>tab Gripvol.nl</i> dat gebruikers in de productie-omgeving alleen gebruikersrechten hebben, en geen toegang hebben tot 'staging' en 'dev'.
4.09	IT-beheer	Bestaat er een functiescheiding tussen aanvragen, autoriseren en verwerken van wijzigingen in gebruikersaccounts en toegangsrechten?	Indien toegang tot onderliggende componenten kan manipulatie van de database plaatsvinden met betrekking tot functiescheiding.	Gripvol Technologie heeft beleid en procedures inzake logische toegangsbeveiliging geïmplementeerd. Dit beleid en bijbehorende procedures zien op het verstrekken, intrekken, wijzigen en controleren van verleende toegangsrechten tot systemen. Voor het proces inzake verstrekking van rechten geldt dat alleen systeemeigenaren (lees eindverantwoordelijken voor een bepaald informatiesysteem) toegangsrechten mogen verstrekken.	De getroffen beheersmaatregel dekt in opzet het risico in redelijke mate af	Uit het gesprek van 16 februari 2023 blijkt dat de gemeente Amsterdam de aanvragen voor wijzigingen in toegangsrechten aanvraagt. Gripvol verwerkt de aanvragen conform het eigen beleid voor toegangsbeheer (bron: <i>ISMS Handboek - Informatie Technologie & Beveiliging - Gripvol Technologie</i> (bron: <i>9 Logische toegangsbeveiliging</i> , p. 27)). Gripvol BV hanteert een ISO-27001-normenstelsel ten aanzien van de cybersecurity (bron: <i>31212-1#Certificaat 27001 - Gripvol Technologie.pdf</i>). Dit normenstelsel hanteert ook eisen voor het beheren van toegangsrechten en functiescheiding. Volgens het eigen beleid van Gripvol is de procedure voor het aanvragen van een nieuw account dat een aanvraag tot toegang per mail moet worden gericht aan de directie of Security Officer. Het is niet duidelijk wie vanuit Amsterdam bevoegd is om de accounts en wijzigingen van toegangsrechten in Gripvol aan te vragen. Bij behandeling van het verzoek wordt een beoordeling uitgevoerd door de directie of Security Officer, waarbij de autorisatiematrix als referentiedocument wordt gehanteerd. Deze systeemeigenaren maken vervolgens een uniek en persoonsgebonden account aan voor de gebruiker.

Nr.	Thema	Onderzoeksvraag	Mogelijk risico	Getroffen beheersmaatregel	Oordeel over de mate waarin het risico is afgedekt	Toelichting Rekenkamer Amsterdam
4.10	IT-beheer	Is het wachtwoordbeheer interactief en zijn de wachtwoorden van geschikte kwaliteit (o.a. inhoudseisen en 2FA)?	Indien er toegang is tot onderliggende componenten kan manipulatie van de database plaatsvinden met betrekking tot wachtwoordbeheer.	Voor de Gripvol adviestool geldt dat er een wachtwoord beleid is geïmplementeerd waardoor gebruikers worden gedwongen wachtwoorden aan te maken die voldoen aan de gestelde complexiteitseisen. Daarnaast worden gebruikers verplicht om multifactoriële authenticatie in te schakelen. Waar mogelijk en relevant is dit beleid ook geïmplementeerd ten aanzien van onderliggende componenten/systemen.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit het beveiligingsbeleid van Gripvol (bron: <i>ISMS Handboek - Informatie Technologie & Beveiliging - Gripvol Technologie.pdf</i> , p. 29) blijkt dat er sprake is van standaard wachtwoordeisen en 2FA, verplicht voor alle gebruikers. Gripvol BV hanteert een ISO-27001-normenstelsel ten aanzien van de cybersecurity (bron: <i>31212-1#Certificaat 27001 - Gripvol Technologie.pdf</i>). Dit normenstelsel stelt ook eisen aan toegangseisen, waaronder wachtwoorden.
4.11	IT-beheer	Worden wijzigingen in de code van het algoritme op een gecontroleerde wijze uitgevoerd? Denk aan het testen en accorderen/autoriseren van wijzigingen.	Ongeautoriseerde toegang, wijziging, beschadiging en/of dataverlies, niet naleven van wetgeving.	Gripvol Technologie heeft beleid en procedures inzake "secure development" geïmplementeerd. Dit maakt dat er een OTAP proces is ingericht waarbij er voor deze diverse processtappen ook gescheiden en beveiligde server systemen zijn ingericht.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit het beveiligingsbeleid van Gripvol (bron: <i>ISMS Handboek - Informatie Technologie & Beveiliging - Gripvol Technologie.pdf</i> , p. 13) blijkt dat Gripvol BV een gestandaardiseerde procedure hanteert voor het beheren van wijzigingen aan de code. Ook Label305 hanteert een gestandaardiseerde werkwijze met betrekking tot het doorvoeren van wijzigingen aan de code, in combinatie met testen (bron: <i>Secure development policy - Label 305.pdf</i> , pp. 9-14). Gripvol BV hanteert een ISO-27001-normenstelsel ten aanzien van de cybersecurity (bron: <i>31212-1#Certificaat 27001 - Gripvol Technologie.pdf</i>), wat ook eisen stelt aan wijzigingenbeheer.
4.12	IT-beheer	Is het algoritme beveiligd, zodat er verminderd risico is op ongeautoriseerde toegang, wijziging, beschadiging en/of dataverlies?	Ongeautoriseerde toegang en daarmee kans op manipulatie van het algoritme (wijziging, beschadiging, dataverlies).	Ten aanzien van de Gripvol adviestool en alle onderliggende componenten (incl. broncode repositories) geldt dat de genoemde referentie maatregelen (toegangsbeveiliging, screening personeel, cryptografische beheersmaatregelen, fysieke beveiliging, penetratie testing, anti malware en ransomware systemen) zijn geïmplementeerd. De wijze van implementatie is hierbij uiteraard afgestemd op onze organisatiecontext en ons risicoprofiel.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit de getroffen beheersmaatregel, het beveiligingsbeleid en het verstrekte ISO-27001-certificaat (bron: <i>1212-1#Certificaat 27001 - Gripvol Technologie.pdf</i>) blijkt dat Gripvol BV werkt conform het ISO-27001-normenstelsel met betrekking tot beveiliging van de applicatie. Label305 werkt volgens het eigen ontwerpbeleid, volgens de principes van 'security by design' (bron: <i>Secure development policy - Label 305.pdf</i> , pp. 5-8).
4.13	IT-beheer	Worden er back-ups van het algoritme gemaakt en kunnen het algoritme en de data hersteld worden?	Back-ups zijn niet in overeenstemming met het back-upbeleid. Er is geen hersteloptie bij uitval van het algoritme en er is risico van gegevensverlies.	Gripvol Technologie heeft beleid en procedures inzake back-up en restore (testing) geïmplementeerd. Alle data die door onze organisatie wordt beheerd wordt meegenomen in dit back-up beleid. Hieronder valt dus ook de broncode voor het "algoritme".	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Uit de getroffen beheersmaatregel en het beveiligingsbeleid (bron: <i>ISMS Handboek - Informatie Technologie & Beveiliging - Gripvol Technologie.pdf</i> , pp. 24-26) blijkt dat Gripvol BV een gestandaardiseerd proces hanteert voor het maken van back-ups en het herstellen van data. Ook Label305 hanteert een gestandaardiseerd proces voor dit doel (bron: <i>Secure development policy - Label 305.pdf</i> , p. 8). Gripvol BV hanteert een ISO-27001-normenstelsel ten aanzien van de cybersecurity (bron: <i>31212-1#Certificaat 27001 - Gripvol Technologie.pdf</i>), wat zekerheid geeft over de continuïteit.
4.14	IT-beheer	Is er sprake van security by design?	Bij het ontbreken van security by design zijn er risico's.	Gripvol Technologie heeft beleid en procedures inzake "secure development" geïmplementeerd. Dit maakt dat er met onze developers werkwijzen zijn bepaald voor de ontwikkeling van software waarbij beveiliging van de ontwikkelde software als uitgangspunt wordt genomen.	De getroffen beheersmaatregel is in opzet op orde om het risico af te dekken	Gripvol BV hanteert een ISO-27001-normenstelsel ten aanzien van de cybersecurity (bron: <i>31212-1#Certificaat 27001 - Gripvol Technologie.pdf</i>). We stellen dat het hanteren van het ISO-27001-normenstelsel bij de ontwikkeling van Gripvol redelijkerwijs leidt tot het hanteren van 'security by design'. Ook Label305 hanteert de principes van security by design in het ontwikkelproces (bron: <i>Secure development policy - Label 305.pdf</i> , pp. 5-8).

2. Ethiek

Nr.	Ethisch principe	Gerelateerde risico nummers	Gerelateerde risico teksten	Oordeel Rekenkamer	Toelichting bij oordeel rekenkamer
E1.1	<p>1.1 De beslissingen die gemaakt zijn door het algoritme zijn te controleren door menselijke tussenkomst</p> <p>Overwegingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er is sprake van menselijke controle en toezicht - Er is een menselijke review achteraf mogelijk 	2.07, 3.04	<ul style="list-style-type: none"> • Besluiten zijn onvoldoende gemotiveerd en niet transparant (2.07) • Automatische besluitvorming terwijl dat volgens AVG niet is toegestaan; of er is niet voldaan aan de voorwaarden van de AVG (3.04) 	Voldoende aandacht	<p>Gripvol is een relatief eenvoudig rule-based model met als doel het vergroten van de efficiëntie ten aanzien van de werkwijze van het verwerken van Bbz-aanvragen. Gripvol helpt de Bbz adviseur om te beoordelen of de aanvrager recht heeft op een Bbz-uitkering en of de onderneming van de aanvrager financieel gezien levensvatbaar is.</p> <p>Het gebruik van Gripvol is niet verplicht. De Amsterdamse Bbz-adviseur kan zelf bepalen of hij Gripvol wil gebruiken voor het verwerken van de aanvraag. Sommige adviseurs gebruiken Gripvol niet, anderen gebruiken alle onderdelen van Gripvol en weer anderen gebruiken onderdelen van Gripvol (bijvoorbeeld branche-informatie of voor het maken van prognoses). In Gripvol wordt een reeks vragen gesteld over de (financiële) situatie van de aanvrager. Dit ondersteunt de adviseur bij het systematisch doorlopen van alle relevante overwegingen met betrekking tot de levensvatbaarheid van de onderneming.</p> <p>Er is sprake van menselijke controle en toezicht. De data worden ingevoerd door de Bbz-adviseur. Deze data zijn grotendeels afkomstig van de ondernemer zelf (antwoorden op vragen, informatie over de financiële situatie en privéopnamen). Naast enkele eigen analyses en inschattingen, voert de Bbz-adviseur de branche-code in. De branche-informatie wordt in Gripvol direct beschikbaar gesteld aan de Bbz-adviseur ten behoeve van het advies.</p> <p>Er is ook sprake van menselijke review achteraf. De Bbz-adviseur beoordeelt de output van Gripvol na invoer van de benodigde (financiële) data op basis van professional judgement. Indien er vermoeden is van een fout in het algoritme Gripvol, kan de adviseur contact opnemen met Gripvol BV. Het is aan de Bbz-adviseur om te bepalen of, en zo ja, in hoeverre het advies van Gripvol wordt overgenomen. Volgens de ambtelijke organisatie wordt elk voorgenomen besluit dat door de Bbz-adviseur is voorbereid door een andere collega nagezien (vierogenprincipe).</p>
E2.1	<p>2.1 Het algoritme is veilig en doet altijd waar het voor gemaakt is</p> <p>Overwegingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het algoritme is technisch robuust - Het algoritme is betrouwbaar, nauwkeurig, accuraat en reproduceerbaar - Datakwaliteit is 'Fit for purpose': hoge datakwaliteit die geschikt is voor het doel dat men nastreeft - Het algoritme kan realtime gemonitord worden - De informatiebeveiliging van het algoritme is op orde: weerbaarheid tegen manipulatie en cyberaanvallen - Ontwerp van het algoritme voldoet aan de principes van (cyber)security by design 	1.03, 2.04, 2.07, 2.09, 2.14, 2.15, 2.17, 2.19, 2.20 2.22, 4.13, 4.14	<ul style="list-style-type: none"> • Zonder voldoende deskundigheid (kwalitatief en kwantitatief) is er een groter risico op fouten (1.03) • Het is niet meer te herleiden waarom welke keuzes zijn gemaakt in ontwerp en implementatie (2.04) • Besluiten zijn onvoldoende gemotiveerd en niet transparant (2.07) • Werking niet volgens vooraf vastgestelde opzet en werking (2.09) • Als er niet wordt gescheiden tussen training-, test- en validatiedata, dan is er sprake van overfitting en kan het model niet gebruikt worden voor nieuwe observaties (2.14) • Het gebruik van niet-representatieve data introduceert bias in het model (2.15) • Overtreden van geldende uitgangspunten/regels met betrekking tot dataminimalisatie en proportionaliteit (2.17). • Kwaliteit van de resultaten is niet op orde (2.19) • Soms werkt het model in de praktijk niet (meer) als beoogd (2.20) • Het risico bestaat dat alle focus en effort aan de voorkant wordt gestoken in het ontwikkelen en in productie brengen van het algoritme, zonder overdracht naar degenen die het algoritme moeten beheren en ook "de business" vergeten wordt in het onderhoud" (2.22) • Back-ups zijn niet in overeenstemming met het back-upbeleid. Er is geen hersteloptie bij uitval van het algoritme en er is risico van gegevensverlies (4.13). • Bij het ontbreken van security by design zijn er risico's (4.14) 	Voldoende aandacht	<p>Er is expliciet gekozen voor een relatief eenvoudig algoritme dat de wettelijke vereisten vanuit de Bbz volgt, goed uitlegbaar en inzichtelijk is. Uit de demo blijkt dat de resultaten helder volgen uit de gegeven input en dat resultaten eenvoudig reproduceerbaar zijn. Jaarlijks wordt de werking van Gripvol behandeld en geëvalueerd door Gripvol BV en de gemeente Amsterdam in een gezamenlijke bijeenkomst. De werking van Gripvol is reeds vastgesteld, door Gripvol BV zelf in termen van functionaliteit, en door de gemeente Amsterdam eenmalig met de pilot.</p> <p>Gripvol is en wordt periodiek getest op aansluiting tussen invoer en uitvoer. Daarnaast vindt er altijd live-controle plaats door de Bbz-adviseur die gebruikmaakt van Gripvol. Resultaten uit Gripvol zijn reproduceerbaar. De kwaliteit van de inputdata wordt niet getoetst, er zijn ook geen geautomatiseerde invoercontroles. De Bbz-adviseur moet zelf alert zijn op invoerfouten. De Bbz-adviseurs zouden dankzij trainingen en begeleiding zelfstandig in staat moeten zijn om de output van Gripvol te controleren op juistheid. Het vierogenprincipe verkleint de kans op fouten in de invoer- en uitvoerdata verder.</p> <p>Gripvol is ISO-27001 (normenstelsel voor informatiebeveiliging) gecertificeerd. Redelijkerwijs kan op basis daarvan worden aangenomen dat de informatiebeveiliging op orde is. Bij de ontwikkeling zouden de principes van 'security by design' zijn gehanteerd.</p>

Nr.	Ethisch principe	Gerelateerde risico nummers	Gerelateerde risico teksten	Oordeel Rekenkamer	Toelichting bij oordeel rekenkamer
E2.2	<p>2.2 Privacy is gewaarborgd en data zijn beschermd</p> <p>Overwegingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Privacy en gegevensbescherming zijn gewaarborgd (AVG) - Kwaliteit en integriteit gegevens zijn gewaarborgd - Toegang tot gegevens is rechtmatig 	3.01-3.13, 4.01-4.13	<ul style="list-style-type: none"> • Diverse risico's met betrekking tot niet voldoen aan de wettelijke verplichtingen zoals de AVG en niet voldoen aan algemene beginselen behoorlijk bestuur (3.01-3.13) • Diverse risico's met betrekking tot niet voldoen aan normen op het vlak van IT General Controls en onrechtmatige toegang tot het algoritme (4.01-4.13) 	Beperkt aandacht	<p>De privacy- en gegevensbescherming zijn niet goed gewaarborgd. Sommige zaken gaan goed. Zo is er een legitieme wettelijke grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens vastgesteld en worden principes van dataminimalisatie gehanteerd bij het ontwerp en de implementatie.</p> <p>Andere zaken zijn onderbelicht gebleven. Het algoritme is momenteel (juni 2023) niet opgenomen in het verwerkingsregister. De uitvoering van de Bbz en IOAZ is wel opgenomen in het verwerkingsregister, maar het verwerkingsregister bevat geen informatie over het algoritme Gripvol en de daarbij te verwerken persoonsgegevens. Daarmee voldoet het algoritme niet aan de eisen die de AVG stelt.</p> <p>Een definitieve DPIA over het algoritme ontbreekt, terwijl het algoritme al sinds juli 2021 wordt ingezet. Pas in de meest recente concept-DPIA (5 mei 2023) is onderkend dat er sprake is van profilering. Het algoritme Gripvol is wel sinds 26 mei 2023 opgenomen in het Amsterdamse algoritmeregister. De toepassing en de gevolgen van het algoritme Gripvol worden niet duidelijk gemaakt aan de Bbz-aanvrager. In besluiten wordt het gebruik van Gripvol niet genoemd of toegelicht, zodat er geen informatie wordt verstrekt over de onderliggende logica van en gebruikte gegevens in het algoritme.</p> <p>Wij merken op dat bovenstaande bevindingen moeten worden gelezen in een context waarbij er minder persoonsgegevens in Gripvol worden verwerkt dan in het bredere proces voor de Bbz-aanvraag door de ambtelijke organisatie. In het gesprek van 30 maart 2023 en de e-mail van 5 mei 2023 heeft de ambtelijke organisatie aangegeven dat Gripvol zal worden opgenomen in het verwerkingsregister. Hierbij loopt de ambtelijke organisatie aan tegen lange interne doorlooptijden, in verband met het grote aantal functionarissen dat naar de teksten moet kijken voordat het gereed is voor publicatie, een beperkte beschikbare capaciteit van security- en privacy-officers binnen WPI, een beperkte beschikbare capaciteit binnen het team van de Functionaris Gegevensbescherming en technische problemen met het verwerkingsregister. Vanuit de getroffen beheersmaatregelen kan worden aangenomen dat de kwaliteit en integriteit van verwerkte gegevens in opzet voldoende zijn geborgd en dat toegang tot gegevens rechtmatig verloopt.</p>
E3.1	<p>3.1 Er is rekening gehouden met diversiteit in de populatie</p> <p>Overwegingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Systematische afwijkingen worden onderzocht en bias wordt geminimaliseerd - Er is extra aandacht voor kwetsbaren - Stakeholders en 'eindgebruikers' van het algoritme worden regelmatig betrokken - Data is breed genoeg, divers en representatief 	2,08, 2.12, 2.13, 2.15	<ul style="list-style-type: none"> • Te eenzijdige inbreng vergroot kans op fouten en niet voldoen aan doelen en aan wet- en regelgeving (2.08). • Het model creëert onwenselijke systematische afwijking voor specifieke personen, groepen of andere eenheden (bias) (2.12). • Er zit onwenselijke systematische afwijking (bias) in de data (2.13). • Het gebruik van niet-representatieve data introduceert bias in het model (2.15). 	Voldoende aandacht	<p>Een bias is een onwenselijke systematische afwijking voor specifieke personen, groepen of andere eenheden. Wij achten het risico op bias van het algoritme Gripvol minimaal. Mogelijke bias zit bij het gebruik van Gripvol vooral bij de mens. Er kan echter nooit met 100% zekerheid worden gesteld dat modellen (of mensen) geen bias hebben.</p> <p>De ambtelijke organisatie en Gripvol BV hebben redelijke waarborgen gesteld om bias te voorkomen. Het algoritme Gripvol volgt het Bbz-proces en helpt de Bbz-adviseur bij het systematisch verwerken van alle relevante (financiële) informatie. Bovendien heeft het actuele branche-informatie. Het risico op bias ligt in dit geval bij de mens, de Bbz-adviseur. Deze maakt op basis van professional judgement een inschatting van de levensvatbaarheid van de onderneming. Die levensvatbaarheid hangt ook af van de kwaliteit van de ondernemer. De beoordeling of een onderneming levensvatbaar is, is subjectief. Het Bbz geeft de gemeente daarin veel beleidsruimte, en vraagt ook om een menselijk oordeel, waarbij vaak maatwerk moet worden toegepast.</p> <p>In het oordeel van de Bbz-adviseur kan bias mogelijk een rol spelen, bijvoorbeeld ten opzichte van bepaalde branches of het niet beheersen van de Nederlandse taal terwijl dit voor de uitoefening van de onderneming wel een noodzakelijke voorwaarde is. Dit risico wordt in opzet verminderd door middel van training van Bbz-adviseurs en het vierogenprincipe. We hebben niet onderzocht of er in de trainingen en bij het vierogenprincipe ook aandacht is voor het onderkennen van een mogelijke bias. Het algoritme Gripvol objectiveert het oordeel over de aanvraag enigszins, omdat informatie gestructureerd wordt uitgevraagd en wordt weergegeven. De adviseur wordt door Gripvol als het ware begeleid om alle relevante vragen te stellen.</p> <p>Verschillende eindgebruikers (Bbz-adviseurs bij andere gemeenten) zijn betrokken geweest bij het ontwikkelproces. Bbz-aanvragers zijn niet betrokken geweest in het ontwikkelproces. De overeenkomst tussen de gemeente Amsterdam en Gripvol BV volgde in de tijd na de ontwikkeling van het algoritme. De gemeente Amsterdam is niet betrokken geweest bij het ontwikkelen van het algoritme Gripvol. De gemeente Amsterdam en Gripvol BV evalueren jaarlijks het algoritme.</p> <p>De invoerdata is in principe representatief voor de aanvrager. De invoerdata is immers grotendeels afkomstig van de aanvrager. In theorie is het mogelijk dat bepaalde branchedata niet representatief is voor de ondernemer/aanvrager in kwestie, namelijk als de geselecteerde branche-code niet geheel dekkend is voor de ondernemingsactiviteiten. Het is aan de Bbz-adviseur om deze branche-informatie te duiden op basis van professional judgement.</p>
E3.2	<p>3.2 Er is bij de ontwikkeling van het algoritme rekening gehouden met impact op maatschappij en milieu</p> <p>Overwegingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er vindt een Impact assessment plaats over de sociale gevolgen - Er wordt rekening gehouden met de impact op samenleving en democratie 	2.12, 2.13	<ul style="list-style-type: none"> • Het model creëert onwenselijke systematische afwijking voor specifieke personen, groepen of andere eenheden (bias) (2.12). • Er zit onwenselijke systematische afwijking (bias) in de data (2.13). 	Voldoende aandacht	<p>Er heeft geen systematische impact assessment plaatsgevonden over de mogelijk sociale gevolgen van Gripvol. Wel is de pilot met het algoritme Gripvol geëvalueerd (17 maart 2022). Uit de ambtelijke evaluatie van de pilot bleek dat het gebruik van het algoritme Gripvol leidt tot snellere besluitvorming voor en betere dienstverlening aan de ondernemer. Het is denkbaar dat het gebruik van Gripvol besluiten beter repliceerbaar en transparanter kan maken, aangezien Bbz-adviseurs door het gebruik van Gripvol worden aangemoedigd om alle relevante vragen te behandelen en omdat de rapportage de onderbouwing van de levensvatbaarheid van de onderneming inzichtelijk maakt.</p>

Nr.	Ethisch principe	Gerelateerde risico nummers	Gerelateerde risico teksten	Oordeel Rekenkamer	Toelichting bij oordeel rekenkamer
E4.1	<p>4.1 Er kan verantwoording worden afgelegd over de gevolgde procedures</p> <p>Overwegingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afwegingen worden gedocumenteerd, waardoor keuzes traceerbaar zijn - Ontwerp van het model is gedocumenteerd - Er vindt documentatie plaats over het verkrijgen, selecteren en bewerken van data - Keuzes gemaakt bij trainen en testen worden gedocumenteerd - Karakteristieken van de dataset worden gedocumenteerd - Methoden om risico's te identificeren worden gedocumenteerd - Maatregelen om risico's tegen te gaan worden gedocumenteerd - Het is duidelijk wie verantwoordelijk is als het algoritme fouten maakt 	1.02, 1.05, 1.07, 2.04, 2.05, 2.06, 2.10, 2.11, 2.15, 2.16	<ul style="list-style-type: none"> • Zonder actueel beeld van risico's van het algoritme kan er geen goede afweging worden gemaakt of de voordelen van de toepassing van het algoritme opwegen tegen de nadelen (1.02) • Een incompleet beeld op de lifecycle van het algoritme bemoeilijkt sturing en beheersing (1.04) • Onduidelijkheid over rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden creëert risico's (1.05) • Afhankelijkheid van externe deskundigen die na het ontwikkelen van het algoritme met de betreffende kennis en ervaring weggaan, waardoor continuïteit en beheersing daarna niet meer gewaarborgd is (1.07) • Het is niet meer te herleiden waarom welke keuzes zijn gemaakt in ontwerp en implementatie (2.04) • Geen continuïteit van het proces/uitvoering van werkzaamheden doordat documentatie ontbreekt (2.05) • Ontbreken transparantie voor burgers/bedrijven/stakeholders (2.06) • Model is ontwikkeld op basis van regelgeving van jaar t-1, en wordt ingezet in jaar t. De regelgeving (grenswaarden, bedragen) kan ondertussen veranderd zijn of bepaalde bepalingen zijn niet meer geldig (2.10) • Onjuiste manier van training/testing kan leiden tot overfitting en/of underfitting en/of bias (2.11) • Het gebruik van niet-representatieve data introduceert bias in het model (2.15) • Afhankelijkheid van derden met betrekking tot gebruikte data (2.16) 	Beperkt aandacht	<p>Gripvol BV beschikt over veel documentatie en kennis, en de gemeente Amsterdam steunt daarop in dit onderzoek om verantwoording af te leggen over gevolgde procedures. De ambtelijke organisatie zelf beschikt over beperkte documentatie om verantwoording te kunnen afleggen.</p> <p>In de verschillende fasen van de levenscyclus van het algoritme is door de ambtelijke organisatie niet voor alle fasen in de levenscyclus voldoende aandacht besteed aan het documenteren van belangrijke beslissingen en afwegingen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het documenteren van de overwegingen om een algoritme in te zetten, een startnotitie waarbij inzichtelijk is gemaakt wat de doelen zijn van het algoritme, welke kaders ervoor gelden, en wat de impact en het risicoprofiel van het algoritme zijn. Het gaat ook over de beslissing of het algoritme zelf moet worden ontwikkeld of moet worden ingekocht. Door het ontbreken van (management)besluiten kan daardoor niet over alle bestuurlijke en ambtelijke keuzes en procedures verantwoording worden afgelegd. Dit komt volgens de ambtelijke organisatie, omdat veel besluiten over het algoritme zijn genomen tijdens de coronacrisis, waarbij de organisatie boven de beschikbare capaciteit moest blijven draaien, terwijl veel ondernemers in zwaar weer verkeerden en aanspraak moesten maken op Tozo en Bbz.</p> <p>De meeste keuzes in het algoritme zijn te herleiden tot het Bbz. Het algoritme volgt het Bbz en laat veel ruimte voor de Bbz-adviseur om zelf tot een oordeel te komen. Die keuze is expliciet en bewust gemaakt en past ook bij de keuze voor een relatief eenvoudig rule-based model waarbij dataminimalisatie is gehanteerd als uitgangspunt. De gebruikte data komen met name van de aanvrager zelf. Het is aan de Bbz-adviseur om de bruikbaarheid, juistheid en volledigheid van deze data te beoordelen. Bbz-adviseurs kunnen gebruikmaken van een gebruikershandleiding en zij kunnen trainingen volgen over het gebruik van Gripvol.</p> <p>De ambtelijke organisatie geeft aan dat voorafgaand aan het gebruik van Gripvol de mogelijke risico's van Gripvol zijn onderzocht. Het risico van het gebruik van Gripvol werd door hen als laag ingeschat, los van de te treffen maatregelen om risico's verder in te perken ('inherent risico'). Deze risicobeoordeling is niet gedocumenteerd. In maart 2022 heeft de ambtelijke organisatie de opgedane ervaringen met Gripvol geëvalueerd. Ook na deze evaluatie achtte de ambtelijke organisatie het risico laag. De risico-inschatting blijft daarmee ongewijzigd. Maatregelen om risico's te mitigeren, zijn in de meeste gevallen voldoende gedocumenteerd door Gripvol.</p> <p>De eigenaar/ontwikkelaar van Gripvol heeft bij het ontwikkelen van het algoritme de verschillende fasen van de levenscyclus doorlopen. Technische documentatie over het algoritme is beschikbaar en wijzigingen aan het algoritme zouden traceerbaar zijn. De verantwoordelijkheid voor de technische functionaliteit van het algoritme ligt bij Gripvol, en de verantwoordelijkheid voor eventueel foutief gebruik van Gripvol of voor het maken van verkeerde besluiten met Gripvol ligt bij het college van B en W van Amsterdam.</p>
E4.2	<p>4.2 De werking van het algoritme is verklaard en uitgelegd</p> <p>Overwegingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Technische processen zijn inzichtelijk - Het systeem is inzichtelijk - Het is inzichtelijk (te maken) hoe het algoritme keuzes op individueel niveau maakt - Doel van het algoritme is helder - Het is inzichtelijk onder welke voorwaarden het algoritme goed functioneert - Het is inzichtelijk wanneer het algoritme accuraat werkt en wat de prestaties zijn - Mensen die te maken hebben met een algoritme moeten hierover heldere informatie kunnen krijgen 	1.01, 1.06, 2.01, 2.02, 2.03, 2.06, 2.18, 2.19, 2.21	<ul style="list-style-type: none"> • Zonder eenduidigheid over het doel is geen sturing op en verantwoording over het algoritme mogelijk (1.01) • Prestatiedoelstellingen en kwaliteitsdoelstellingen zijn niet meetbaar of bespreekbaar als er geen aanpak is (1.06) • Algoritme functioneert niet in lijn met geformuleerde doelstellingen, of ondersteunt niet het beoogde onderdeel van de bedrijfsvoering (2.01) • Zonder gedeeld beeld van de doelstellingen is er een groter risico op fouten en/of verschillen in interpretatie (2.02) • Niet of slecht uitlegbare toepassing van algoritmes beperkt de transparantie en kan tot gevolg hebben dat een bestuursrechtelijk besluit geen stand houdt (2.03) • Ontbreken transparantie voor burgers/bedrijven/stakeholders (2.06) • Wanneer de kwaliteit van het model onvoldoende gedocumenteerd is, is niet na te gaan en/of te verantwoorden in hoeverre de resultaten overeen komen met de doelstellingen van het algoritme (2.18) • Kwaliteit van de resultaten is niet op orde (2.19) • Het is voor mensen niet duidelijk dat zij met een algoritme te maken hebben, welke consequenties dat heeft of welke beperkingen het algoritme kent (2.21) 	Voldoende aandacht	<p>Gripvol is een relatief eenvoudig rule-based model. De technische processen zijn uitlegbaar en er heeft een afweging plaatsgevonden tussen de uitlegbaarheid van het model en de prestaties. De keuze voor een relatief eenvoudig model is uiteindelijk herleidbaar naar het Bbz. Het doel van Gripvol is helder. Gripvol ondersteunt de Bbz-adviseur bij de besluitvorming over de (gedeeltelijke) toekenning of afwijzing van de Bbz-aanvraag. De kwaliteit van dat besluit is met name afhankelijk van de deskundigheid van (de gebruiker van) Gripvol. Dit is in opzet geborgd met trainingen, een gebruikershandleiding en het vierogenprincipe.</p> <p>Voldoende heldere en openbare informatie over Gripvol ontbrak eerst, maar de ambtelijke organisatie heeft hier in de loop van het onderzoek verbeteringen in aangebracht. Er is momenteel in redelijke mate sprake van actieve informatievoorziening. Het algoritme was eerst niet beschreven in het (Amsterdamse of nationale) algoritmeregister (geraadpleegd op 20 maart 2023), of in het verwerkingsregister. Ook is er in het Bbz-besluit geen aandacht voor het gebruik en de werking van het algoritme. Met het Woo-besluit dat ook betrekking heeft op Gripvol, heeft het college van B en W invulling gegeven aan passieve informatievoorziening (bron: Woo-besluit, 20 februari 2023). Sinds 5 mei 2023 is het bestaan en gebruik van Gripvol opgenomen in de privacyverklaring van het Bbz-proces (bron: https://www.amsterdam.nl/privacy/specifieke/privacyverklaringen-ondernemen/bijstandsuitkering/). Sinds 26 mei 2023 is Gripvol ook opgenomen in het Amsterdamse algoritmeregister.</p>